

HA 1759

TSZÉCHÉNY
KÖNYV-
TÁR

MAGYAR KÖNYV- SZEMLE

KÖNYV-ÉS SAJTÓTÖRTÉNETI
FOLYÓIRAT

REVUE POUR L'HISTOIRE
DU LIVRE ET DE LA PRESSE

97. évfolyam

1981

1-2

KADÉMIAI KIADÓ BUDAPEST

MAGYAR KÖNYVSZEMLE

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA REVUE DE L'ACADÉMIE HONGROISE

I. OSZTÁLYÁNAK KÖNYV- ÉS DES SCIENCES POUR L'HISTOIRE
SAJTÓTÖRTÉNETI FOLYÓIRATA DU LIVRE ET DE LA PRESSE

97. ÉVF. 1981/1 – 2. sz.

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG – COMITÉ DE RÉDACTION

MÁTRAI LÁSZLÓ

(a szerkesztő bizottság elnöke)

KÓKAY GYÖRGY

(felelős szerkesztő)

HAVASI ZOLTÁN

(társzerkesztő)

DÁN RÓBERT

FÜLÖP GÉZA

V. KOVÁCS SÁNDOR

MEZEY LÁSZLÓ

REJTŐ ISTVÁN

TARNAI ANDOR

SZERKESZTŐSÉG – RÉDACTION

1088 Budapest VIII., Múzeum krt. 14–16.

Megjelenik negyedévenként

Trimestrielle

*Articles appearing in this journal are abstracted and indexed in HISTORICAL
ABSTRACTS and/or AMERICA: HISTORY AND LIFE.*

✱

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben, a Posta Központi Hírlap Irodánál (PKHI 1900 Bp. V., József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a PKHI 215–96162 pénzforgalmi jelzőszámára. Előfizetési díj: 100 Ft. Előfizethető és példányonként megvásárolható az Akadémiai Kiadónál, 1054 Bp. V., Alkotmány u. 21. Tel.: 111–010 (pénzforgalmi jelzőszám 215–11488) és az Akadémiai Könyvesboltban, 1368 Bp. V., Váci u. 22. Tel.: 185–680.

A szerkesztőség legfeljebb 1 ív terjedelmű és az MSZ 9651 szabványnak megfelelő kéziratokat fogad el (egy oldalon 30 sor, soronként 60 leütés, jegyzetek a főszöveg után). A tanulmányok rovatba szánt cikkhez 1 oldal terjedelmű tartalmi kivonatot is kérünk. Különlenyomatok (legkevesebb 100 példány) a Kiadóhoz címzett, de a szerkesztőséghez eljuttatott levélben rendelhetők, a korrektúra visszaküldésével egyidőben.

HA 1759

MAGYAR KÖNYVSZEMLE

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
I. OSZTÁLYÁNAK
KÖNYV- ÉS SAJTÓTÖRTÉNETI FOLYÓIRATA

1981.

XCVII. ÉVFOLYAM

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG

MÁTRAI LÁSZLÓ (a szerkesztő bizottság elnöke), KÓKAY GYÖRGY (felelős szerkesztő),
HAVASI ZOLTÁN (társszerkesztő), DÁN RÓBERT, FÜLÖP GÉZA, V. KOVÁCS SÁNDOR, MEZEY
LÁSZLÓ, REJTŐ ISTVÁN, TARNAI ÁNDOR

AKADÉMIAI KIADÓ

**A NÉVMUTATÓT ÉS A TARTALOMJEGYZÉKET
ÖSSZEÁLLÍTOTTA**

JUHÁSZ MÁRTA

TARTALOM

TANULMÁNYOK

EMLÉKÜLÉS A MAGYAR SAJTÓ JUBILEUMA ALKALMÁBÓL

<i>Szabolcsi Miklós</i> : Elnöki megnyitó	3
<i>Pálfy József</i> : Az emlékülés köszöntése	5
<i>Kosáry Domokos</i> : A magyar sajtó megszületése	7
<i>Köpeczi Béla</i> : A Rákóczi-szabadságharc a külföldi közvéleményben	16
<i>Sziklay László</i> : A magyarországi nem magyar nyelvű sajtó kezdetei	23
<i>Kókay György</i> : Az első magyar újságok és az akadémiai törekvések	35
<i>Barlay, Ö. Szabolcs</i> : Thomas Seget's (from Edinborough) Middle European connections in reflection of Cod. Vat. Lat. 9385	204
<i>Bellér Judit</i> : A kormánypárti sajtó támogatásának formái a századfordulón	276
<i>Berlász Piroška</i> : Hol nyomtatták Balassi Credulus és Juliáját?	189
<i>Fenyvesi István</i> : A Kner-kiadó orosz és szovjet könyvei a húszas években	95
<i>Fried István</i> : Schedius Lajos és folyóirata	81
<i>Gerics József</i> : A Hartvik-legenda mintáiról és forrásairól	175
<i>Haiman György</i> : Tótfalusi grúz betűinek nyomában	41
<i>Sáráné Lukácsy Sarolta</i> : Móra Ferenc könyvtárigazgatói tevékenysége 1920 után ..	108
<i>Szabó Flóris</i> : A karthauziak olvasmányai — pannonhalmi dokumentumok alapján ..	263
<i>Tóth Béla</i> : Debrecen könyvtári kultúrája a 18. században	66
<i>Turczel Lajos</i> : A csehszlovákiai magyar sajtó fejlődése 1919 és 1945 között	299

KÖZLEMÉNYEK

<i>Batári Gyula</i> : A Párisi Magyar Értesítőről	157
<i>Borsa Gedeon</i> : Korai széles lapszélű kiadványok Magyarországon	138
<i>Borsa Gedeon</i> : Neu aufgefunden, gedruckte Librettos für Eszterháza in der Zeit von Haydn (1766—1790)	229
<i>Csapodiné Gárdonyi Klára</i> : A budapesti Egyetemi Könyvtár korvinái	221
<i>Czigány Magda</i> : Szegedi Kis István Tabulae analiticae c. műve első kiadásának előtörténetéhez	321
<i>Fekete Csaba</i> : Megkapta-e a vizsolyi bibliát Náprági Demeter?	144
<i>Gömöri György</i> : Egy strassburgi humanista magyar kapcsolatai a 16. században ..	317
<i>Gündisch, Gustav</i> : Eine siebenbürgische Bischofsbibliothek des 16. Jahrhunderts (Die Bücherei des Lukas Unglerus)	127
<i>Jankovics József</i> : Szilágyi György (Sylvanus) angliai klasszika filológus tevékenysége ..	322
<i>Miklóssy János</i> : Török János „időszaki szemlé”-je (A Kelet Népe, 1856.)	152
<i>Pintér Márta Zsuzsanna</i> : A Szigeti Veszedelem bibliográfiájához	326
<i>Soltész Zoltánné</i> : Az augsburgi Steiner-nyomda impresszum nélkül kiadott nyomtatványai	121
<i>Stoll Béla</i> : A Medvetánc előzménye	238
<i>Sugár István</i> : Az egeri jezsuita könyvtár 1774-ben, a rend feloszlatakor	328
<i>Szecső Károly</i> : Újabb adatok a sajtó, a könyvtárak és az olvasás szerepéről a Heves megyei munkásmozgalomban	240
<i>Széles Klára</i> : Henszlmann Imre, az irodalomkritikus	147
<i>Szemző Piroška, D.</i> : Vajda János feleségének kézirata a Széchényi Könyvtárban ..	235
<i>Szepeši Zsuzsanna</i> : Az esztergomi Bibliotheca 17. századi történetéhez	225
<i>Takács Béla</i> : Hol voltak az első sárospataki nyomda helyiségei?	229
<i>Tasi József</i> : József Attila Előörs-korszaka	332

IV

<i>Turányi Kornél</i> : Idősebb Bartók Béla mint folyóiratszerkesztő	234
<i>Viczián János</i> : Adatbank – kamatok nélkül? (Gulyás Pál Magyar írók élete és munkái c. művének kézírata az MTA Könyvtárában)	337

FIGYELŐ

<i>Berlász Jenő</i> : Matko Rojnić (1908–1981)	246
<i>Buzinkay Géza</i> : Művelődés a 18. századi Magyarországon (Kosáry Domokos könyve)	346
<i>Havasi Zoltán</i> : Csüry István (1921–1980)	161
<i>Havasi Zoltán</i> : Szinyei József: Magyar írók élete és munkái	352
[<i>Kókay György</i>]: Magyar Könyvszemle '81	160
[<i>Kókay György</i>] (-ó-): Sajtótörténeti Munkabizottság alakult	162
<i>Kókay György</i> : Az Országos Széchényi Könyvtár újabb kiadványai	164
<i>Kókay György</i> : Kovách Zoltán (1930–1981)	245
<i>Kókay György</i> : Vita a sajtótörténeti kézikönyv első kötetéről	350
<i>Kovács Sándor, V.</i> : Karsai Géza (1905–1981)	346
<i>Németh István</i> : Kultur des Islam (Kiállítás az Osztrák Nemzeti Könyvtár dísztermében)	163

BIBLIOGRÁFIA

A magyar könyv- és sajtótörténeti szakirodalom 1980-ban. Összeáll. *Heltai János* 353

SZEMLE

Balázs János : Magyar deákság. Anyanyelvünk és az európai nyelvi modell. Bp. 1980. (<i>Barlay Ö. Szabolcs</i>)	259
Beit-Arié, M. – Sirat, C. : Manuscripts Médiévaux en Caractères Hébraïques portant des indications de date jusqu'à 1540. Bibliothèques de France et d'Israël I–II. Jérusalem–Paris, 1972–1979. (<i>Scheiber Sándor</i>)	172
Benedek Elek irodalmi levelezése 1921–1929. I. Bukarest, 1979. (<i>Fülöp Géza</i>)	362
Bogdán István : Régi magyar mulatságok. Bp. 1978. (<i>Hopp Lajos</i>)	259
A Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtárának évkönyvei IV. Bp. 1981. (<i>Tarján Mária</i>)	369
Catalogi personarum et officiorum provinciae S. J. Roma , 1978. (<i>Barlay Ö. Szabolcs</i>)	172
Fekete Csaba – Szabó Botond : A Tiszántúli Református Egyházkerület Nagykönyvtárának (Debrecen) kéziratkatalógusa. 1850 előtti kéziratok. Budapest, 1979. (<i>Vizkelety András</i>)	249
Holl Béla : Ferenczffy Lőrinc . Egy magyar könyvkiadó a 17. században. Bp. 1980. (<i>Vásárhelyi Judit</i>)	361
Klagsbald, V. : Catalogue des manuserits marocains de la collection Klagsbald. Paris, 1980. (<i>Scheiber Sándor</i>)	371
Knigi kirillovszkoj peccati XV–XVIII. vv. Szoszt.: A. A. Guszeva – Otecesztvennue izdanija XVIII. v. Szoszt.: I. M. Polonszkaja – T. I. Kondakova . Katalogi. Redaktor: E. L. Nemirovskij . (<i>Ojtozi Eszter</i>)	261
Łojek, Jerzy : Les journaux polonais d'expression française au siècle des Lumières. Wrocław – Warszawa, 1980. (<i>Hopp Lajos</i>)	370
Mad'arska histografia na Vychodnom Slovensku v rokoch 1901–1918. Košice, 1980. (<i>Sziklay László</i>)	372
A magyar bibliográfiák bibliográfiája 1974–1976. Szerk. Gajtkó Éva . (<i>Szabó Sándor</i>)	365
A magyar irodalom és irodalomtudomány bibliográfiája. 1977. Szerk. Németh S. Katalin . Bp. 1980. (<i>V. Kovács Sándor</i>)	364
Magyar könyvszét 1921–1944. A Magyarországon nyomtatott könyvek szakosított jegyzéke. VII. Magyar irodalom. Közread. az Orsz. Széchényi Könyvtár. Szerk.: Komjáthy Miklósné . Bp. 1980. (<i>Kelecsényi Ákos</i>)	247
Magyar Nemzet Repertórium (1938–1939). Összeáll.: Kendéné Palágyi Erzsébet . Bp. 1980. (<i>Szentmihályi János</i>)	250
A Májmuni Kódex. A budapesti „Misné Tóra” legszebb lapjai. Vál. és bev. Scheiber Sándor . Közreműk.: Sed-Rajna Gabriella . Bp. 1980. (<i>Dán Róbert</i>)	252
A Mátvás-Graduale. A bev. tanulmányt és a képmagyarázatok Soltész Zoltánné írta. Bp. 1980. (<i>Csapodi Csaba</i>)	253

Móra László: Az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ története (1883–1949). Bp. 1980. (<i>Havasi Zoltán</i>)	368
Művészet és felvilágosodás. Művészettörténeti tanulmányok. Szerk. Zádor Anna és Szabolcsi Hedvig. Bp. 1978. (<i>Fülöp Géza</i>)	255
Needham, Paul: Twelwe Centuries of Bookbindings: 400–1600. New York–London, 1979. (<i>Rozsondai Marianne</i>)	169
Nikolaus Lenau in Ungarn. Bibliographie. Bp. 1979. (<i>Fried István</i>)	167
Schmidt-Künsemüller, Friedrich Adolf: Corpus der gotischen Lederschnitteinbände aus dem deutschen Sprachgebiet. Stuttgart, 1980. (<i>Borsa Gedeon</i>)	168
Schunke, Ilse: Die Schwenke-Sammlung gotischer Stempel- und Einbanddurchreibungen. Berlin, 1979. (<i>Rozsondai Marianne</i>)	171
Szczucki, Lech: Két 16. századi eretnek gondolkodó. Bp. 1980. (<i>Hopp Lajos</i>)	166
Válogatott dokumentumok Csongrád megye munkásmozgalmának történetéből. Szeged, 1980. (<i>Sebesi Judit</i>)	366
Zafren, H. C.–Peck, A. J.: The Writings of Jacob Rader Marcus. A Bibliographic Record. Cincinnati 1978. (<i>Scheiber Sándor</i>)	261
Zoványi Jenő: Magyarországi protestáns egyháztörténeti lexikon. 3. jav. és bőv. kiad. Szerk. Ladányi Sándor. Bp. 1977. (<i>Fülöp Géza</i>)	257

NÉVMUTATÓ

- Abádi Benedek 259
 Abdul Aziz (szultán) 221
 Abdul Hamid, II. (szultán) 221
 Abuladze, Ilia 48, 51
 Adalbert, Szent 178
 Ádám, Brémai (A. bremensis) 175
 Adams, Thomas 321, 322
 Ady Endre 6, 258, 333
 Aegyptus, Moses I. Maimonides
 Aejinus, Johannes 132
 Aesopus 324
 Agobard, Lyoni 177
 Ágost, III. 370
 Aixinger László 301, 338
 Alanus ab Insulis 224
 Alapy Gyula 305, 312, 313
 Albert, Bócs (Sánta), Ausztria hercege 271
 Aleksandri 363
 Alekszandre (herceg, Arcsil grúz király fia)
 44, 45
 Alekszej (cárevics, Nagy Péter orosz cár
 fia) 97
 Alfonz, III. (aszturiai király) 177, 178
 Al-Samman, Tarif 163
 Altdorfer, Albrecht 121
 Althammer, Andreas 132
 Aluisius, Johannes 137
 Amade László 33
 Amadé Saissy 157
 Ambrozovits Dezső 105
 Amesius 69
 Andersen-Nexö 306
 András, III. 88
 András Károly 311
 Andrásfi Gyula 356
 Andrassy Gyula, id. 276, 289
 Andrassy Gyula, ifj. 251
 Andreae, Jacobus 132
 Andreae, Petrus 132
 Andrieu, M. 263
 Angermayer család 301
 Angyal Dávid 153
 Anonymus 88, 330
 Antal Sándor 299, 301, 303, 307
 Antim I. Ivireanul, Antim
 Antonius de Parma 224
 Anyenkov 100
 Anyos Pál 35, 89
 Apáczai Csere János 258
 Aper de Houue, Jac. 206
 Apisdorf, G. 220
 Appianus, Alexandrinus 131, 132
 Apponyi György 72
 Apponyi Sándor 124–127
 Apuleius, Lucius 71, 131, 132
 Aquinoi Tamás 252
 Aradi Zsolt 311
 Aranka György 86
 Arany János 153, 156, 334, 335
 Arcsil (grúz király) 42–45, 54, 60
 Aretinus, Lambertus 212
 Aristoteles 133, 137, 138, 224
 Arkauer István 301
 Artner József 332
 Arz, G 129
 Asbóth János 86
 Asguthy Erzsébet 311
 Ash, Alex H. (álnév) 248
 Asztrik (főpap) 180–182
 Attal, R. 372
 Attila 372
 Augustinus Aurelius 20, 132
 Averroest 224
 Azuz b. Obadja b. Selómó b. József b.
 Abrahám b. Nissim 172
 Babel 98, 102, 107
 Babits Mihály 98, 167, 311, 335
 Bacciarelli, F. 371
 Bacon 74, 77, 80, 228
 Badius, Jodocus 132
 Badoer, Jacob 207
 Baethgen, F. 178
 Bagration család 43
 Baintre János 338
 Bajcsy-Zsilinszky Endre 333, 334, 336, 357
 Bajza József 27, 80, 147
 Bakosi Éva 359
 Baksay Sándor 146
 Balásfalvi Orosz József 30
 Balásfi Tamás 228, 361, 362
 Balassa József 142, 143
 Balassa Pál 143
 Balassi Bálint 33, 189–203, 258, 328, 362
 Balázs Béla 306, 309
 Balázs Éva, H. 83

- Balázs Ferenc 363
 Balázs Ignác 242, 243
 Balázs János 259—261
 Baldung-Grien, Hans 121
 Balikó Lajos 338
 Bálint György 311, 355
 Bálint Sándor 311
 Balla Borisz 311
 Ballagi Aladár 258
 Ballagi Mór 258
 Baló József 360
 Balog Szabó Pál 79
 Balogh Edgár 303, 308, 309
 Balogh István 76, 79, 256, 257, 359
 Bán Imre 41, 220, 272
 Bana Tóth Pál 304
 Bánffy Dezső 286, 290, 293
 Banfi, Florio 204, 205, 208, 212, 213, 215
 Bánfihunyadi János 323
 Banner János 111
 Bányai Albert 289
 Bányai István 66
 Bányai Pál 309, 310
 Barabás Samu 319
 Baramidze, A. 64
 Bárány Péter 39
 Baranyai Tibor 355
 Barbaro 224
 Barberini 226
 Barbirius, Nicolaus 132
 Barbusse 306
 Barclay, William 211
 Barcs Sándor 290
 Barcza József 354
 Bardanus Scotus, G. 206
 Barits Adalbert 86
 Barlay Ö. Szaboles 172—173, 204—220, 259—262, 359
 Barlezio, Marino 122
 Barlow, Thomas 326
 Barna Izidor 279
 Báróczy Sándor 39
 Barollier 371
 Baróti Szabó Dávid 13
 Barta János 235
 Barta Lajos 278, 299, 302, 303, 308, 312
 Barta Sándor 306
 Bartal Antal 324
 Bartalis János 310, 311
 Bartha Boldizsár 354
 Bartha Dénes 230—234
 Bartha Tibor 258, 259
 Bartholomeus de Zanis 133
 Barrow 69, 71
 Bartók Béla 31, 234, 305
 Bartók Béla, id. 234—235
 Bartoniek Emma 176, 271, 269
 Bartos Róza I. Vajda Jánosné
 Baryski, Stanislaus 205, 207
 Batári Gyula 157—159, 356, 359
 Báthory Gábor (somlyói) 219
 Báthory István (ecsedí) 173, 219, 258
 Batsányi János 10—13, 15, 38, 39, 81, 82, 84
 Batthyány Ádám 192
 Batthyány József 140, 326
 Batthyány Lajos 143
 Batthyány Vince 91
 Baumgarten, N. 218
 Bayer, Johannes 131
 Bayle, Pierre 20, 72, 80
 Bäumer, S. 263
 Bebelius, Johannes 137
 Beck, Jacob Christoph 71, 72
 Beck Mihály 147
 Becket Tamás 188
 Beit-Arié, M. 172
 Beke Margit 328
 Békei Soma 293
 Bél András 74
 Bél Mátyás 74, 139, 140, 143, 144, 258, 330
 Bél Károly 74
 Belia György 236
 Beliczay Angéla 355
 Bellanger, Claude 16
 Bellér Judit 276—298, 351
 Bélley Pál 340
 Benayahu, M. 172
 Benda Kálmán 79
 Bene Ferenc 86
 Benedek Elek 362—364
 Benedek Marcell 25, 363
 Beniák, V. 311
 Benkert-Kertbeny I. Kertbeny
 Benkő Ferenc 77, 258
 Benkő József 258
 Benzig, Josef 122, 123
 Beóthy Zsolt 96
 Berde Mária 311, 363
 Berdóci György 321
 Beregszászi Lőrinc Péter 146
 Beregszászi Nagy Pál 86, 89
 Berelson, Bernard 18
 Berensteinus, Gysbertus 207
 Béres András 357
 Berger Illés 362
 Berkovits Ilona 224, 225
 Berlász Jenő 72, 76, 246, 249
 Berlász Piroska 189—203
 Berner, Johann 60
 Berner, Konrad 60
 Bernolák 33
 Bernoulli, Jakob 71
 Bertalan Lajos 357
 Bertényi I. 176
 Bertuch 90
 Berver, Thielman 132—134
 Berwalt, Jakob 137
 Berza László 358
 Berzenczey Domokos 111
 Berzétei József 66
 Berzeviczy Gergely 25, 81—83, 90, 91, 94, 258

VIII

- Berzeviczy Márton 218
 Berzeviczyek 86
 Besannatus (?), Burgundio 208
 Bessenyei György 10, 35, 36, 38—40, 258, 347
 Bethlen Elek 84
 Bethlen Farkas 74
 Bethlen Gábor 7, 88, 258, 355, 374
 Bethlen János 71, 74
 Bethlen Kata 79
 Bethlen Mihály 321—323
 Beust, Joachim 317
 Beythe András 76
 Beza, Theodorus 130, 132, 146
 Bianchi, Benedetto 231—233
 Bianu (Joan) 60, 62—64
 Bibó István 256, 355, 360
 Bihari Mihály 301
 Bilibin 100
 Bilovius a Bilovio, Barth. 207
 Binder, L. 130
 Biondo, Flavio (Flavius Blondus) 131, 132
 Birkás Endre 360
 Biró Lajos 357
 Bisztray Gyula 238
 Bitskey István 355
 Björkbom, Carl 42—46, 56, 59
 Blaeu 71
 Blagay család 319, 320
 Blagay Ursinus István 319
 Blockner 291
 Blotius, Hugo 318, 320
 Blumauer 250
 Boccaccio 122, 228
 Bock, Fredericus Sam. 217
 Booskai István 168, 258, 374
 Boczkó Dániel 86
 Bod Péter 42, 66, 76, 140, 324
 Bóday Pál 116
 Bodecker, Bonaventura 206, 211
 Bodley, Thomas 318
 Bodó Mátyás 142—144
 Boerhave 78
 Bogdán István 144, 259, 358
 Bogdanov 303
 Bogdányi Jakab 323
 Bohutský, Jonata 361
 Bóka László 311
 Bokor László 334, 336, 337
 Boldizsár Iván 311
 Bolevác József 359
 Bolić, Prokop 86
 Bologna 232
 Bolyai Farkas 258
 Bolyai János 258
 Bóna Márta 162
 Bóné Gyula 42, 64
 Bonfini 74, 330
 Bonifatius VIII. 131, 132
 Bonkáló Sándor 102
 Borbély Andor 226
 Bordonnia, Mattheus de 207
 Bornemisza Boldizsár de Káplná 320
 Boross Béla 304, 313
 Boross Zoltán 303
 Borovszky Samu 339
 Borsa Gedeon 138—144, 168—169, 197, 234, 354—356, 358
 Borsos István 249
 Borst, Martin 231
 Boswell, E. 322
 Bot Aladár (álnév) 308
 Bóta László 326
 Botka Ferenc 162, 250, 350, 351
 Boyle 326
 Brâncoveanu, Constantin 62, 63
 Brâncoveanu, Radu 63
 Brander, Lisetta 232
 Braubach, Petrus 133
 Brecht 300
 Bredetzky Sámuel 81
 Brémai Ádám I. Ádám, Brémai
 Brentius Johannes 132
 Brenz, Johannes 131
 Bresztovszky Ede 336
 Breu, Jörg 121
 Breuer Lőrinc 218, 219
 Březina 311
 Briquet, Ch. M. 171
 Brod, Max 306
 Brogyányi Kálmán 311, 313
 Brosset, L. 42
 Brubacchius, Petrus 132—135, 137
 Bruckner, Johann Jakob 140
 Brylin, Nicolaus 133
 Buchner, R. 175
 Buck József 256
 Bucsaánszky György 142
 Budaus, Guielmus 132
 Budagov, R. A. 260
 Budai Balogh Sándor 355
 Budai Ézsaiás 76, 258
 Buday Dezső 357
 Bullinger, Henrik 317
 Bunyin, Ivan 98, 103, 107
 Bunyitai 255
 Burgkmair, Hans 121
 Burnet, Gilbert 20
 Buttler, Anna Maria 231
 Buzinkai György 67
 Buzinkay Géza 346—350, 351, 356
 Byron 117
 Caelio Secundo 132
 Caesar 222
 Calepinus, Ambrosius 330
 Calpurnius Brixienis, Johannes 222
 Calvin I. Kálvin
 Cámerarius, Joachim 131, 132
 Candiolo, P. 132
 Cantiancula, Hilarius 355
 Čapek, Karel 300, 302, 373
 Capreolus Arimiensis, Altilius 207, 214
 Caracciolus, Julius Caesar 206
 Carew, George 320

- Carion, Johann 122
 Carlo Conte di Salma l. Salma
 Cartesius 69
 Casimir, Jean 207
 Cassiodorus 170
 Cassuto, Umberto 220
 Castelletti, Cristoforo 192
 Castellini (Castiglione) család 223
 Castrioti György 122
 Cato 330
 Cegletius Ungarus, Joan. l. Czeglédi János
 Cellarius 79
 Cenninius, Petrus 223
 Ceppan, Oskár 24, 25
 Charles, I l. Károly
 Chaunu, P. 346
 Chelopaesus, Petrus 132
 Chiswell 324
 Chownitz Julian 356
 Christiani, Georg 128
 Chrobák, Dobroslav 24, 25
 Chrysostomus, Johannes 132
 Chytraeus, David 131, 133
 Cicero, M. Tullius 21, 122, 131, 133, 138, 223, 330
 Ciero (?), Battista 205, 207
 Cifka Péter 256
 Cimarosa, Domenico 233, 234
 Clemens V. 131, 133
 Clemens, Johannes 128
 Clerk Anglus, Jacobus 208
 Clichtoveus, Jodocus 133
 Clough, H. C. 223
 Cluys 218
 Cocceius 69
 Cogler, Johannes 133
 Colibus, Andreas 136
 Colonaeus, Petrus 134
 Comenius 330
 Condulmaro (Condolmieri) család 224
 Conisbeus, Honorius 207
 Constantinescu-Iași, P[etre] 65
 Cootwyk (J. Cootwyekius) 206, 211
 Copernicus 228
 Corneille, Thomas 17
 Cornides Dániel 87, 88
 Coşbuc 363
 Cottineau, L. H. 271
 Cotton, John, Sir 326
 Courteau, Thomas 132
 Courtilz, Gatién de 17
 Courts-Mahler 116, 118
 Cörver Elek 141
 Cracovius, Georg 133, 138
 Cranach, Lucas, id. 76
 Cratander, Andreas 134
 Crato, Johannes 133, 135, 136, 138
 Creutzer, Vitus 133, 135, 136
 Crispinus, Johannes 132, 133, 137
 Cruciger, Caspar 130, 133
 Csákos József 312
 Csáktornyai János 194
 Csalláry Dezső 119
 Csanak Dóra, F. 249, 256, 257
 Csaplovics János 29
 Csapó (újságíró) 157
 Csapó József 67, 76, 78
 Csapodi Csaba 253—255
 Csapodiné Gárdonyi Klára 221—225, 354
 Császárs család 320
 Császárs Kristóf 319
 Csató Károly 357
 Cseh Szombati Sámuel 79, 80
 Csekey Sándor 146
 Cselidze, Marina 58
 Csendes László 358
 Csengery Antal 152—154, 258
 Cserei Elek 12
 Cserei M. 74
 Cserépfalvi Imre 238, 355
 Cserhalmi Gyula 369
 Csiffáry Gergely 240
 Csik Mihály 360
 Csohány János 77
 Csóka Lajos 183
 Csokonai Vitéz Mihály 78, 81, 85, 87, 89, 249, 250, 258
 Csongrády Árpád 305
 Csonka Ferenc 366
 Csontos Vilmos 313
 Csontos János 221—223
 Csuka Zoltán 310, 311, 338
 Csüry István 161—162, 354, 355
 Curio, Hieronymus 132
 Curtius Quintus 53, 131, 133
 Cyrillus (Kyrillos alexandriai pátriárka) 133
 Czabán Samu 305
 Czákó Ambró 354
 Czege Imre 358
 Czeglédi János (Joannes Cegletius Ungarus) 207, 218—220
 Czellárné Csiba Judit 359
 Czigány Magda 321—322
 Czinke Ferenc 86
 Czvank László 311
 Czwittinger 71, 74
 Dallos István 315
 Dán Róbert 41, 47, 65, 252—253, 354
 Dániel Ernő 293
 Danielik János 153
 Dante 228
 Darányi Ignác 279, 289
 Dargny, Joan. Bulyonius 207
 Darkó István 302, 303, 308, 310, 311
 Darvas Henri 301
 Darvas János 301
 Dasypodius, Petrus 317
 Dávid (bibl.) 62, 253, 254
 Dávid Ferenc 167
 Dávid Ildikó, N. 256
 Dayka Gábor 13
 Deák (Ferenc) 31
 Décsy Gyula 274

- Decsy Sámuel 11
 Dedekind, Friedrich 133
 Defoe, Daniel 19, 22
 Defour, Pierre 370, 371
 Deleberon, P. A. (ep.) 208
 Delicati 233
 Demonius 324
 Dénes Zsófia 307
 Dénes Pálné 353
 Denis, Michael 140, 255
 Dercsényi Dezső 224
 Déry Tibor 248
 Déryné 32
 Deschaes 70
 Deschamps de Saucourt 370
 Dethier, Anton 223
 Déthsy Mihály 229
 Deutz, Nikolaus von 131
 Dévai Biró Mátyás 146
 Devich Andor 368
 Dezsényi Béla 8
 Dezsényi Szemző, Piroska I. Szemző Piroska
 Dézsi Lajos 42
 Dezső Zoltán 305
 Dichtler, Barbara 230
 Dichtler, Leopoldo 230—233
 Diderot 330
 Diesth, Aegidius 134
 Dietrich, Veit 130, 133
 Dilong 311
 Dimmer Hollando-Hagensis, Joannes 205, 207
 Dineley, John 217
 Dinnyés Károly 305
 Ditters von Ditterdorf, Carl 231
 Ditzius, Ludwig 137
 Dobó Andor 355
 Dobossy László 309, 311
 Dobozy Károly 31
 Dobrovský 88
 Dobrowsky Ágost 189, 190, 191
 Dóczy Jenő 335
 Dolben, John 326
 Dolezsálek, Anton von 31
 Domanovszky Sándor 82
 Dombi Bálint 308
 Domokos Lajos 67
 Domokos Márton (főbíró) 66, 67
 Dongó Gyárfás Géza 372, 373
 Doromby Karola 81, 84, 85, 92, 93
 Dosztojevszkij 95, 102
 Doussa, Stephanus 207
 Döbrentei Gábor 66
 Dömötör Teréz 309
 Dörögi András 321
 Dragonius, Caspar 320
 Dreiser, Theodor 306
 Dreyfus, John 60
 Drost Silesius, Florianus 207
 Dsida Jenő 311, 363
 Dudás Adolf 240
 Dudith András 216
 Du Fresne, Charles (Seigneur Du Cange) 141, 143
 Dugonics András 5, 114
 Dukkon Ágnes 104
 Dulman, Theodoros 207
 Dumerichio, Johanni 136
 Dunajec Nándor 167
 Dussert, N. 370
 Duyn, T. Vander 207
 Dürer, Albrecht 76, 121
 Dürr, Damasus 131
 Dyck, Christoffel van 51
 Dzurányi László 301, 302, 339
 Eck, B. 76
 Eckhardt Sándor 190, 192
 Eckstein Fridrik 28
 Ecsedy Judit, V. 354
 Éder József Károly 86, 88
 Eftremov, M. 58
 Egendolf, Christoph 135
 Egli (Eglinius), Raphael 215
 Egranus, Georgius Ludovicus 205
 Egressy Béni 31
 Egressy Gábor 154
 Egri Viktor 301, 311
 Ehrenburg, Ilja 97, 98, 102, 107, 300
 Eichhorn, Johannes 138
 Eisler, Johann Baptista 318
 Eitzen, Paul v. 133
 Elekes György 75
 Elisabeth I (angol királynő) 219
 Ellebodius 218
 Elzevir 71
 Eminescu 363
 Emmel, Samuel 133, 136, 137
 Emo család 225
 Endrédi Imre 277, 278
 Engel János Keresztély 82, 83, 87—90, 94
 Engelhardt, Nicholas (Nicolaus Engelhardtus) 317—321
 Eötvös József 147—150, 152, 153, 356
 Erasmus, Rotterdami 73, 133, 134, 330
 Erdélyi Antal 258
 Erdélyi Béla 301
 Erdélyi Ernő 301
 Erdélyi Ilona, T. 28, 31, 351, 354
 Erdélyi János 31, 151, 155
 Erdélyi Pál 189—193, 198, 203
 Erdmann, C. 176, 178
 Erdődy Gábor Antal 143
 Erdős Károly 145
 Erdős Renée 116
 Erényi Tibor 357
 Erkel 31
 Érmelléky 336
 Ernyey József 346
 Esterházy, Nicolò 230—234
 Esterházy Pál 153
 Esze Tamás 374
 Eszterházy Ferenc 143
 Eszterházy Imre 143
 Eszterházy József 143

- Eszterházy Károly 332
 Eszterházy Lajos 311
 Étaix, R. 263, 270—272, 275
 Ethey Gyula 312
 Euler, L. 74

 Fábrián Dániel 12, 333, 334, 336
 Fabiny Tibor 355
 Fábri István 86
 Fabricius, Joh. Alb. 69, 74
 Fabricius, Nicolas 206
 Fabritius, K. 128
 Fábry Zoltán 300—302, 307—310, 357
 Falk Miksa 155
 Fallenbüchl Zoltán 358
 Faludi Ferenc 150, 349
 Faludi Iyán 102
 Farkas Ágnes 198
 Farkas Ernő 360
 Farkas Gábor 300
 Farkas Geiza 311
 Farkas Gyula (Julius von Farkas) (1894—
 1958) 274, 275
 Farkas Gyula 305
 Farkas István 308, 310—312
 Farkas Lajos 74
 Fater Oszkár 97
 Favaro, Antonio 204, 212—213
 Fáy János 72
 Fazakas József 65
 Fazekas (Mihály) 151
 Fegyin 102
 Fehér Erzsébet 239, 334
 Fehér Ferenc 303
 Fehér Imre 356
 Féja Géza 300, 310, 311, 336
 Fejér György 26
 Fejérpataky, Kašpar 373
 Fejérváry 293
 Fejtő Ferenc 300
 Fekete Csaba 144—147, 165, 249—250,
 359
 Félegyházi Tamás 330
 Fénelon 67, 256, 257
 Fenyő István 26, 162, 351, 356
 Fenyvesi István 95—107
 Ferdinánd, II. 361
 Ferdinánd, III. 361
 Ferenc, I. 13, 94
 Ferenc József, I. 221, 277
 Ferenczffy Lőrinc 361—362
 Ferencz László 300
 Ferenczi Endréné 162
 Ferenczy István 255, 256
 Ferenczy János 91, 92
 Fernberg Fermonte, Joannes a 206, 215
 Festetics György 12, 39, 86, 90
 Feuchtwanger, Lion 300
 Feuerné Tóth Rózsa 224
 Feyerbach, Sigmund 137
 Fiambertus, Joannes 207, 214
 Ficinus, Marsilius 134
 Field, Richard 322

 Fievét, Johann Daniel 60
 Fievét, Johann Philipp 60
 Filipecz (püspök) 255
 Finkelstein, L. 371
 Firnberg 163
 Fischer 286
 Fischer, Christofferus 134
 Fischer Manó 240
 Fischof Ágota 111, 112
 Fitz József 45, 339
 Fjodorov, Ivan 261
 Flachbart Ernő 301
 Florentinus, N. 213
 Florián Károly 309
 Fodor A. 271
 Fodorik Menyhért 194—198
 Fogarasi Sámuel 73
 Fogel, Johannes 170
 Forbáth Imre 309, 310
 Forgách Ferenc 225
 Forgách Géza 301
 Forgách Mihály 220
 Forgáts Ferenc 74
 Forró Pál 248
 Forster, Johannes 134
 Földes György 312
 Földes Sándor 300, 302, 307
 Földvári Szabó Ferenc 79
 Förster Rezső 312
 Fraknói Vilmos 222, 258
 France, A. 363
 Franciscus Baldassar de Cartholariis 138
 Franck, Laurentius 129
 Franck, Lukás 128, 129
 Franck, Sebastian 122
 Francken, Christian 167—168
 Frangepán 327
 Frangipanus, Cornelius 207
 Frank Adám, ifj. 323
 Freud, Sigmund 306
 Freyer 79
 Friberth, Carlo 230
 Friberth, Maddalena 230
 Fried István 26, 27, 29, 81—94, 355
 Friese, Christian Gottlieb 370
 Frigyes, II., Nagy 114
 Friso, Arnoldus J. F. 206
 Frobenius, Johannes 71, 132—134
 Froschauer, Christoph 134—136, 138
 Froschelius, Sebastian 138
 Frölich, David 220
 Fűcök, Július 309
 Fugger család 226
 Fugger, Anton, id. 226, 227
 Fuggerii, Jac. Mar. de 208
 Fullajtár Ernő 312
 Furka Sándorné 358
 Fülep Lajos 96
 Fülöp Attila 354
 Fülöp Géza 14, 162, 255—259, 362—364
 Fülöp Lajos 358
 Fűredi László 31
 Füst Milán 96

- Gaál Endre 366–368
 Gaál Gábor 307
 Gábríel (deák) 260
 Gábríel (pap) l. Garszevan
 Gajtókó Éva 365–366
 Gál Judit 356
 Galambos Ferenc 360
 Galavics Géza 256
 Galilei, Galileo (Galileus Galilei) 71, 204, 206, 207, 212, 213 216, 218
 Galsworthy 306
 Ganz 280
 Gara Miklós 356
 Garamvölgyi Ernőné 358
 Garay Antal 157, 159
 Garázda Péter 366
 Gárdonyi Géza 116, 247
 Garsin 99, 100
 Garszevan (Gábríel pap) 64
 Gazda István, ifj. 356
 Gazzaniga, Giuseppe 232
 Ge, Nyikolaj 97
 Gelenium, Sigismundum 132
 Gellért Hugó 102
 Geoczius l. Göcsi
 Georgi 262
 Georgius de Hungaria 122
 Gereben Ferenc 360
 Gereblyés László 309
 Gérecz Károly 157
 Géresi Kálmán 73
 Gergely, I. (Nagy, Szent, pápa) 185–187
 Gergely, VII. (pápa) 178–180, 183–185, 188
 Gergely György 343
 Gergely Sándor 309
 Gergő Imre 343
 Gerics József 175–188
 Germanus, Nic. 76
 Gesner 228
 Géza (m. király) 180
 Ghetaldi, Marino 204, 207, 212, 213, 216
 Gibbon 88
 Giorgi mhatvari (= művész) 64
 Giovio, Paolo 131
 Giseke, Matthäus 136
 Gizella (királyné, I. István király felesége) 178, 179
 Gladkov 102, 107
 Glatz, Matthias 130, 136
 Glave, Charles 371
 Godechot, Jacques 16
 Goethe, Johann Wolfgang 363, 373
 Goga 363
 Goldberger 291
 Golius, Theophilus 318
 Golovin 45
 Gombos, A. F. 179
 Goniaeus, Johannes 134
 Gordon, Arthur 205–206, 211
 Gorkij 95, 300
 Gottschalk, A. 261
 Göcsi (Geoczius) Pál 218
 Göllner, Karl 124, 126
 Gömbös Gyula 336
 Gömöri György 317–321, 325, 355
 Gömöri Jenő Tamás 299, 306, 307
 Gömörý János 303, 311
 Görög Demeter 12, 39
 Graemus, Joannes 205, 206
 Granjon, Robert 60
 Gratianus 131, 134
 Grau, Johannes 130
 s'Gravesande 71, 74
 Greg, W. W. 322
 Grégász József 243
 Gregorius IX 131, 134
 Greguss Ágost 153, 155, 258
 Gribojedov, A. 99
 Grigely József 86
 Grimm, Sigmund 122
 Gronen, Simon 133
 Grotius, H. 21, 73
 Gröll, M. 370
 Grün Orbán 114
 Grynaeus, J. J. 318
 Gualado, Paolo 212, 215
 Gualtherus, Rodolphus 130, 134
 Guarinus, Baptista, iun. 207
 Gucher Ottó 116
 Guedeveille, Nicolas de 17, 20–22
 Guglielmi, Pietro 233
 Guigo 267–269
 Guilelmus, Caspar 134, 136
 Gulyás József 87
 Gulyás Pál 145, 337–34b
 Gumprecht ha-Lévi, Efraim 252
 Gurjev 262
 Gusebius, Paulus 134
 Guszeva, A. A. 261–262
 Gutgesel 198
 Guy de Ferrare 188
 Gündisch, Gustav 127–138
 Gyallay Domokos 363
 Gyöngyösi Nándor 301
 Györffy Gy. 188
 György Lajos 338
 Györy Dezső 301–303, 307, 309–311, 314
 Gyulai Pál 152, 153
 Haan Lajos 140
 Haase, Erich 17
 Haasenstein 291
 Háber Zoltán 300, 309, 310
 Habermas, Jürgen 93
 Hablicsek Ferenc 240
 Hacker, Volalricus (decanus) 208
 Hadrianus, I. 183, 184, 188
 Haebler, Konrad 171, 172
 Hafenschér Károly 355
 Hainczl Kálmán 305, 312
 Haiman György 41–65, 95, 97, 98, 103, 124, 354, 358
 Haiman Hugó 95–107
 Hajdu Ráfis Gábor 355
 Hajnal Mátyás 361

- Hajnóczy R. József 312
 Hajnóczy Gábor 256, 257, 359
 Hajnóczy József 12, 39, 84, 258
 Halász Előd 167
 Halász Gábor 311
 Halmy András 97
 Hamvas H. Sándor 248
 Hanka, Václav 28
 Hanskarl Erzsébet 18
 Hantos László 311
 Hantsch, Georg 136
 Haraszthy Gyula 359, 360
 Hárich János 230–234
 Harot, H. D. 263
 Hartleben Konrád 91
 Harsányi István 145, 146
 Hartcliffe, John 326
 Hartman, Johann 134
 Hartvik (püspök) 175–188
 Hatin, E. 17
 Hatvani István 72–74, 76, 78, 80
 Hatvany Lajos 236, 238, 334
 Havasi Zoltán 161–162, 352, 359, 368
 Haydn, Joseph 229–234
 Haynau 351
 Hazucha 149
 Heath, P. (álnév) l. Forró Pál
 Héberger Károly 369
 Hebler, Matthias 128, 129
 Hedvy Bertalan 282
 Hegedűs Lajos 154
 Hegel 93, 348
 Heggyesi Vilmos 285
 Hegyi Ferenc 358
 Heineccius, J. G. 74
 Heinrich, Gustav 218, 338
 Heizzellius Degerus, Joh. Jacobus 206, 211
 Helfy Ignác 157
 Heller, Joachim 133
 Heller, Kurt 308
 Heltai Gáspár 259, 354
 Heltai János 353–361
 Henrias 78
 Henricus, Nikolaus 137
 Henrik, II. (Szent, német kir. és római császár) 179
 Henrik, II. (angol király) 188
 Henrik, III. (német király) 178
 Henrik, IV. (német király és római császár) 178, 183, 184, 188
 Henszlmann Imre 147–152, 373
 Heptinstall, John 324, 325
 Herbelot 43
 Herczeg Ferenc 116
 Herczeg Gábor 302, 314
 Herepei János 323, 324
 Herman Vilmos 287
 Hérodotos 69
 Hervagius, Johannes 136, 137
 Hesiod 131, 134
 Hesshusius, Tileman 134
 Hevesi András 235, 360
 Heyne, Chr. G. 86, 87, 90
 Hidas Antal 300, 309
 Hieronymus (apát) 207, 214
 Hild József 226
 Hildebrandt, Conrad Jacob 229
 Hinschius, P. 185, 186
 Hirsch, H. 176
 Hlbina 311
 Hochfelder Lipót 241
 Hochmeister Márton 12
 Hodászi Lukács 203
 Hodinka László 360
 Hodoş, (Nerva) 60, 62–64
 Hoeschel, David 206, 211, 214
 Hoffman Ottó 296
 Hoffman Ödön 296
 Hoffmann, Fr. 74
 Hofgreff (Georg) 354
 Hofman, Christophorus 134
 Hogenpyl, Adrianus 207
 d'Holbach 78
 Holl Béla 361–362
 Hollósy Ferenc 319
 Hóman Bálint 339, 369
 Homéros 69
 Hont Ferenc 311
 Honterus, Johannes 128, 228, 259
 Hopkins, S. 172
 Hopp Lajos 167–168, 356, 370–371
 Hoppius, Johannes 134
 Horányi Elek 35
 Horányi Mátyás 230–234
 Horárik János 258
 Horatius 330
 Hornyánszky Viktor 338
 Horsky Transilvanus, Martinus 218
 Horst, Petrus 135
 Horvát István 89, 91–93
 Horváth Ádám 39
 Horváth Ferenc 309, 310
 Horváth (János) (1732–1799) 77
 Horváth János (1878–1961) 150, 346
 Horváth Márk 319
 Horváth Mihály 351
 Horváth Tibor 238
 Hölvényi György 351
 Hrabovszky István 86
 Hubay Ilona 125–126
 Huber József 256
 Huber Kálmánné 357
 Huberinus, Caspar 134, 138
 Hucisvili, Georgij Joszipovics 46
 Huet, Albert 131
 Humbertus de Silva Candida 185
 Hume, David 88, 147
 Hunfalvy János 155
 Hunger János Henrik 227–229
 Huppertus 128
 Husung, Max Joseph 169
 Huszár Adolf 285–287
 Huszár Gál 259
 Huszár Zoltán 357
 Huszti József 222
 Hüppe Szaniszló 119

- Iglói Zoltán 357
 Ignotus Pál 299, 302, 306, 311, 335, 337
 Ijjas Antal 248
 Ikvay László 311
 Ikvay Pfeiffer László 311
 Illés Béla 300
 Illés Lajos 357
 Illésházy család 142
 Illésházy József 142–144
 Illyés Gyula 300, 309, 311
 Ince, III. (pápa) 188
 Indali György 354
 Ioane batonisvili (= királyi herceg) 45
 Ipolyi Arnold 258
 Irinyi József 258
 Iselin, J. Chr. 71, 72
 Isidorus, Sevilalai 183
 Isidorus, Pseudo- 185–187
 Isocrates 318, 324, 326
 Ispirescu 363
 Israel, F. 182
 Isthváni Miklós 228
 István, I., Szent (király) 21, 176–188
 Istváni 74
 Istvánics András 173
 Iŝtvanovici, Mihai 60, 62–65
 Istvánovits Márton 41
 Iván Ede 84
 Ivánfy Géza 313
 Ivanov, Vsz. 98
 Iványi Béla 192
 Iványi Sándor 240, 332
 Ivić, Aleksa 93
 Ivireanul, Antim 60, 62, 63, 65
 Ivo, Chartres-i 184
- Jachwert Ede 243
 Jacobowsky, C. V. 43
 Jacobus von Hypern 125
 Jahoda, Gustav 147
 Jakab István 31
 Jakó Zsigmond 47, 50, 54, 64, 225
 Jakubovich Emil 237, 238, 346
 Jammetium, Franciscum 136
 Jánki Péter 68
 Jankovich Miklós 72, 86, 92, 140
 Jankovics József 321–326
 Jankovics Marcell 307
 János, XII. (pápa) 177, 181–183, 188
 János Zsigmond 258
 Janson 71
 Janua, Simon de 223
 Janus Pannonius 222–224, 355
 Jarnó József 302, 310
 Jarrow 170
 Jaschke, Franz 256
 Jászberényi Pál 323
 Jászi Oszkár 332, 333
 Jávor Anna 256
 Jegorov, Jevgenyij 360
 Jemnitz János 357
 Jenei Ferenc 144, 146
 Jenő, IV. (pápa) 224
- Jesenský, Ján 302, 311, 373
 Jeszenyin 95
 Ježo, Márton 304
 Jichaki, Salomon 252
 Jilemniczký, Peter 300, 302
 Jócsik Lajos 309, 357
 Johannes Andreae 133, 134
 Johannis Friderici 134
 Jókai 116, 117, 156
 Jordan, Claude 21
 Jorgován Nicolae 364
 Josephus Flavius 131, 134
 Jósika Miklós 147, 148, 150, 151, 156
 Jovius, Paulus 135
 József (nádor) 82
 József, II. 8, 10, 11, 13, 37, 38, 328
 József Attila 238–240, 300, 309, 332–337, 355
 József Farkas 162, 351
 Jöcher, Christian Gottlieb 124
 Jugăreanu 133–135
 Juhász Gyula 167
 Julius Caesar 122
 Jungermann, Gottfried 215
 Jungmann, A. 263
 Junius, H. 132
 Justinus 131, 135
 Justinianus 137
 Jügel, Karl-Heinz 82–84, 87
- Kacsó Sándor 311, 363
 Kaffah, J. 172
 Kalász József 303
 Káldi György 146, 228, 258, 362
 Káldos Gyula 358
 Kalitenko, J. 357
 Kállay László 332
 Kálmán (király) 176, 180, 183–195, 188
 Kálmán Miklós (Moskovics Kálmán) 300
 Kálmány Lajos 114
 Kalmár György 260
 Kalmár Péter 354
 Kalovits Alajos 243
 Kaltschmied, Abraham 139
 Kálvin (Calvin) 130, 132, 146, 317
 Kant 76, 78, 80, 117, 155, 348
 Kántorné 32
 Káplány Géza 360, 368
 Kaprinay 74
 Karadžić, Vuk 33
 Karaszek Mihály 243
 Kardos Albert 80
 Kardos Ferenc 312
 Kardos Pál 357
 Karinthy 116
 Kármán József 13, 81, 82, 84, 85
 Károli Gáspár I. Károlyi Gáspár
 Károly, I. (King Charles I) (angol király) 217
 Károly, I. Nagy (német-római császár) 175, 184
 Károly, III. (német-római császár és magyar király) 140

- Károly, IV. (császár) 169
 Károly, V. (német-római császár) 124, 126
 Károly, XII. (svéd király) 374
 Károlyi Gáspár 144–146, 330
 Károlyi István 152
 Károlyi Radics Gáspár I. Károlyi Gáspár
 Károlyi Zsuzsanna 220
 Karsai Géza 346
 Karsay Ervin 312
 Kassai (Goldhammer) Géza 300, 308
 Kaszradze, O. 58
 Kasztor Ernő 301
 Katajev 98
 Katona Lajos 224
 Kaufmann Dávid 252
 Kautz Gyula 154, 155
 Kazay Sámuel 67, 72, 76, 77, 79, 80, 257
 Kazinczy Ferenc 9, 12, 13, 15, 39, 75, 80,
 81, 84–86, 92, 257, 258, 363, 373
 Kázmér Ernő 307, 308
 Keglevich család 141, 143
 Keglevich Ferenc 143
 Keglevich József 141
 Keithe, Guilelmo 206
 Kelecsényi Gábor Akos 247–249, 356
 Kelényi György 256
 Keleti Károly 79
 Keller Imre 302
 Kelmenfy László 147–151
 Kemény Gábor 305
 Kemény István 357, 360
 Kemény János 74
 Kemény Lajos 312
 Kemény Zsigmond 152, 153, 156
 Kempelen Farkas 260
 Kendéné Palágyi Erzsébet 250–252
 Kepler 213, 216, 228
 Ker, Robertus 206
 Kerekes György 373
 Kerekes Sámuel 12, 39
 Kéri Nagy Béla 357
 Kerkápoly Károly 116
 Kertbeny Károly 28, 124, 126
 Kertész József 339
 Keserü Bálint 319, 323
 Keyser, Henrik (III.) 42
 Khuen-Héderváry Károly 278
 Kilián István 350
 Király György 98
 Király Lászlóné 359
 Királyföldi Erika 357
 Kirchner, Wolfgang 134
 Kis János 81, 85, 86, 260
 Kisch, Egon Ervin 309
 Kisfaludy Károly 27
 Kisfaludy Sándor 89, 360
 Kish, George 358
 Kiss Ibolya, L. 311
 Kiss István 355
 Kiss Jenő 359
 Kitaibel Pál 90
 Kithonich 361
 Klagsbald, David 371
 Klagsbald, V. 371–372
 Klaniczay Tibor 190, 353
 Klebelsberg Kunó 337, 338
 Klein Ödön 288
 Klobusiczky József 332
 Klohhammer János 358
 Klösz 198
 Knauz Nándor 189–191, 203, 273
 Kner Imre 45, 95–107
 Kner Izidor 97, 98
 Kniewald, Dragutin 224
 Kniewald, K. 177, 179
 Kniezsa István 311
 Knobloch, Johannes 134
 Koberger, Anton 134
 Kodály Zoltán 31
 Kodolányi János 310, 311, 335
 Kókay György 6, 8, 9, 12, 23, 29, 35–40,
 81, 85, 92, 93, 160–161, 162–163,
 164–165, 245–246, 350–352, 366
 Kolacsovsky Lajos 240
 Kolár, Antoni 216
 Kollányi Ferenc 140, 326
 Kollár Ádám 140
 Kollár, Ján 26, 28, 29, 31
 Komárik Dénes 256
 Komáromi György 330
 Komjáthy Miklósné 164, 247–249, 354
 Komlós Aladár 235, 302, 310, 335
 Komlós-Kredens Aladár I. Komlós Aladár
 Komócsin Mihály 367
 Konarski, St. 370
 Konrád, II. (német-római császár) 178
 Konstantin, Bíborbanszületett (császár)
 260
 Kopasz Gábor 256
 Kopcsányi Márton 361
 Koppit 84
 Kormos Gerő 305
 Korn, Bertram Wallace 261
 Kornides 92
 Koroknay Éva, Sz. 169, 358
 Korolenko 99, 100, 107
 Korompai Gáborné 162, 350, 356
 Korovin 97
 Kós Károly 363
 Kosáry Domokos 6–15, 30, 162, 346–356
 Kossuth Ferenc 289
 Kossuth Lajos 6, 30, 34, 159, 258, 351
 Kosztolányi 116
 Kot, St. 217
 Kotzebue 151
 Kovách Zoltán 225, 227, 245–246
 Kovachich Márton György 74, 85, 332
 Kovács Endre 303, 310
 Kovács I. Gábor 355
 Kovács Ilona 359
 Kovács Imre 355
 Kovács Istvánné 368
 Kovács Sándor, V. 225, 346, 364–365
 Kovács Sándor Iván 220
 Kováts Ferenc 13
 Kozák Miklósné 354

- Kozma Andor 372
 Kozocsa Sándor 238, 360
 Kóhalmi Béla 96
 Kőhegyi Mihály 359
 Kölcsey Ferenc 75, 258
 Kőpeczi Béla 6, 16—22, 67
 Körmendy Kinga 191
 Kőrösi Csoma Sándor 258
 Kőszeghy Elemér 312
 Köteles Károly, ifj. 241
 Kővári Aladár 323
 Kőváry László 258
 Köves Illés 302
 Kralovánszky András 86
 Krammer Jenő 309, 310
 Krasko 311
 Krausz 286
 Kréméry, Štefan 306
 Kredens-Komlós Aladár I. Komlós Aladár
 Kreil Antal 82
 Kreskay Imre 35
 Krman, Daniel 374
 Kröner, Michael 134
 Kubin Béla 296
 Kuindzsi 97
 Kulcsár István 27
 Kultsár István 360
 Kun Anna 236
 Kun Imre 236
 Kun József 235
 Kunfalvi Rezső 357
 Kuntár Lajos 354
 Kunze, Horst 121, 123
 Kurczweil Géza 346
 Kuthy Lajos 147, 148, 150, 151
 Kyriss, E. 171
- La Chapelle, Jean de 21, 22
 Laczkó Miklós 357
 Ladányi Sándor 257—259
 Ladislav de Macedonia I. Macedóniai László
 Lajos, (I.) Jámbor (frank király és római császár) 177
 Lakatos Éva 162
 Lakatos Péter Pál 334—337
 Lakó György 65
 Lambertini 232
 Landerer János Mihály 36, 142, 144
 Landgravio, Friderico 136
 Landon, H. C. Robbins 229—234
 Landsberg, Martin 134
 Lang, J. E. 129
 Láng József 243
 Langham, Jacob 326
 Lányi Bertalan 293
 La Placette, J. 67
 La Stenaz I. L. Stenac
 László, (I.) Szent (magyar király) 177—180, 184, 362
 László Ernő 301
 Laurin, Gertrud 169
- Lavater, Ludovicus 130, 135
 Lazarević, Jovan 86, 88, 93
 Laziczius Gyula 106
 Lazius, Wolfgang 135
 Lázs Sándor 328
 Lebel, Johannes 130
 Lécesné Mesterházi-Nagy Márta 369
 Le Goff, J. 18
 Legrelle, A. 17
 Lehmann, E. 271
 Lehmann, Paul 226, 227
 Leibnitz 71, 74, 77, 80
 Le Jay de Massuère, Henri-Jaques 371
 Lénárd János (álnév) I. Sibelka-Perleberg Artur
 Lenart de Coloswar, Michael 321
 Lenau, Nikolaus 29, 166—167
 Lendvai 32
 Lengyel András 357, 360
 Lengyel József 306
 Lengyel Béla 95
 Lengyel Imre 66, 71
 Lengyel Lajos 358
 Lengyel Márta, S. 356
 Lengyel Zoltán 295
 Lenkey István 356, 358
 Leó, I. (pápa) 222
 Leó, VIII. (pápa) 183, 184, 188
 Leo, Johannes 206, 215
 Leonis, Henrici 133
 Leonov, L. 95, 100—102, 107
 Leopold Gyula 291
 Lépes Bálint 228, 362
 Leška, Štefan 26
 Leskovac, Mladen 77
 Lestyán Sándor 248
 Lesznai Anna 306
 Leszkov 99, 100, 102, 106
 Leurs 93
 L'Hôpital 71
 Libegyinszkij 102
 Liedemann Márton 86
 Lievo (?), Battista 207
 Ligeti Ernő 363
 Lindsay, Walter 211
 Linné 76, 78, 80, 155
 Lipót, II. 83
 Lippai György 226—228, 327
 Lipsiai Rheda Pál I. Rheda Pál
 Lipsius, Justus 73, 136, 204—206, 208, 211, 212, 215, 217—220, 317
 Listius I. Liszti
 Liszt 31
 Liszti Ferenc 320
 Liszti István 320
 Liszti (Listius, Liszthy) János 320
 Liszti János, ifj. (Kőpecsenyi) 320
 Litván György 360
 Livius 141, 330
 Locke 74, 77, 78, 80
 Łojek, Jerzy 370—371
 Lorántffy Zsuzsanna 258
 Loschi, Šertorio 207, 214

- Losonci Sándor 303
 (Losonczy) Anna 191
 Lossius, Lucas 135
 Lósy-Schmidt Ede 374
 Lotharingiai Ferenc 140, 141, 143
 Loubier, Hans 169
 Lőrincz Gyula 309
 Lówe, H. 175
 Lucas Unglerus Cibiensis l. Unglerus
 Lucianus 324, 326
 Lucius, Jacobus 133
 Lucretius 69
 Ludasi 280
 Lugosi József 368
 Lufft, Hans 130, 135
 Lukáč, E. B. 311
 Lukács (pap) 79
 Lukács György 243, 244, 257
 Lukács László 172–173
 Lukasevics, I. Ja. 261
 Lukesics Pál 82
 Lukovics György 358
 Luther, Martin 124, 126, 130, 135, 330
 Lybius, Christopher 135
 Lyndosayus, Gualterus 206
- Macedóniai László (püspök) 124, 125
 Machiavelli 228, 319, 330
 Macht Ilona 334
 Máczsa János 300, 306
 Madas Edit 272
 Mádl Antal 166–167
 Magaladze, Szolomon 53
 Magii, Hieronimi 213
 Magnus, Albertus 223
 Magyar Győző 312
 Magyarosi Imre 367
 Maimonides, Moses (Móse ben Maimun,
 Moses Aegyptus) 252
 Maior, Georg 130, 135
 Maiota, Georghe 63
 Majakovszkij 95, 98
 Majláth János 29, 33
 Maléter István 309
 Malipiero, Tommaso 214
 Maljutyin 100
 Maloweczinska Malovicz, M. 207
 Malraux, André 300
 Mályuszné Császár Edit 91, 93
 Mandrou, R. 346
 Manga János 313
 Manganus, Joannes 207
 Mann, Heinrich 300
 Mann, Thomas 300
 Mantskovit Bálint 145, 259
 (Manutius), Aldus 138
 Márai Sándor 235, 300, 302, 310, 311
 Marci, Andreas 218
 Marcus Aurelius 222
 Margounios, Maximos (püspök) 214
 Mária (spanyol infánsnő) 361
 Mária (királyné, II. Lajos magyar király
 felesége) 255
- Mária Terézia 9, 141–143, 230
 Marienburg József Lukács 88
 Marik Dénes 356
 Márki Sándor 360
 Markovits Györgyi 162, 354, 356
 Márkus László 162, 356, 357
 Markusovszky Sámuel 24
 Marne, Claude 215
 Maróthi György 66–71, 74, 78, 80, 360
 Maróti Egon 222
 Marr, Ju. N. 43
 Marsi, Petri 133
 Marteau, Peter 19
 Martino Henrico Saganensi 133
 Martoncsik Béla 243
 Masaryk 309
 Masch Antal 234
 Matóvčik, Augustín 27
 Mátray Gábor 28, 31
 Mátray-Rothkrepf Gábor l. Mátray Gá-
 bor
 Mattheus de Bordia l. Bordia
 Matthia Flacio Illyrico 135
 Matthisius, Gerardus 135
 Mátyás (főherceg) l. Mátyás, II.
 Mátyás, I. (magyar király) 169, 215, 217,
 221, 223, 225, 253–255
 Mátyás, II. (magyar és cseh király, német-
 római császár) 215, 217, 318, 361
 Mauroceno, Andrea 213
 Mauser Mihály 289
 Maximus, Valerius 135
 Mayer, A. 227
 Mazal, Otto 163
 McNally, Raud 358
 Mécs László 303, 307, 310
 Medgyesi Pál 228, 229
 (Medici), Cosimo, II. 216
 Medici, Giuliano 216
 Mednyánszky Alajos 29
 Megrelidze, I. V. 43
 Méhée de la Touche, Jean-Claud 371
 Meier, Sebastian 135
 Melanchton, Philipp 73, 124, 129, 130,
 135–137, 317, 330
 Melarisvili, Sz. N. 58
 Melczer János 218
 Melich János 360
 Méliusz József 300
 Melius Juhász 76, 146, 354
 Merényi Gyula 300, 302
 Mészáros István 355
 Mészáros Károly 156
 Meszlényi Benedek 319
 Meuer, Wolfgang 136
 Meyerhold 102
 Mezei Márta 351
 Mezey László 371
 Mezőlaki János 323
 Micanzio 213
 Michalek Manó 249
 Micklethwait, Eliae 325, 326
 Miesko (lengyel herceg) 180

- Mihalik István 356
 Mihályfi Dániel (de Kwsscög) 321
 Mihályi Ödön 300, 302
 Mihóková, Maria 372—374
 Mikael (pap) 64
 Mikes Lajosné 363
 Miklóssy János 152—156
 Mikó Imre 153
 Miksa (császár) 121, 320
 Mikszáth 114
 Milichius, Jakob 136, 137
 Mill, John Stuart 119
 Miller Jakab Ferdinánd 86
 Miller, Linda R. 372
 Milotay István 251
 Mišianik, Jan 190
 Miskolci Imre 318
 Miskolczy Ambrus 355
 Misztótfalusi Kis Miklós 1. Tótfalusi Kis Miklós
 Mitrák Sándor 104
 Mnontirosius Scotus 206
 Molière 330
 Molnár Albert 1. Szenci Molnár Albert
 Molter Károly 311, 363
 Monoszló András 228
 Montfalmbert 371
 Montanus, Johannes 132
 Montesquieu 77, 155
 Montmorency, François de 361
 Móra Ferenc 108—120, 360
 Móra László 360, 368
 Móra Panni 360
 Moratti 232
 Moravius Scotus, Thomas 206
 Morelli 233
 Morelli, Franz 31
 Morgan, J(ohn), Pierpont 169
 Morhard, Ulrich 138
 Móricz Virág 311
 Móricz Zsigmond 116, 301, 310, 315, 357
 Moritz 32
 Morison, Stanley 60
 Móró Mária Anna 356
 Morsius 217
 Morus Tamás 228
 Morvay Gyula 309
 Móse ben Maimun 1. Maimonides
 Moskorzowski 216
 Moskovics Kálmán 1. Kálmán Miklós
 Möllenberg, W. 182
 Mucsi Ferenc 162
 Munkácsy Mihály 158
 Murányi Lajos 359
 Murray, Mongo 207
 Musatus, Jo. Franciscus 207
 Musculi, Andreae 137
 Musculus, Wolfgang 130, 136
 Musgrave, Simon 325, 326
 Musschenbroek 71, 77
 Müller, Fr. 131
 Müller, G. E. 129
 Myle, Arnaldus Vander 207
 Nádasy Ferenc 140, 327
 Nágel Endre 300
 Nagy Barna 310, 313
 Nagy Dezső 109
 Nagy Gábor 79, 80
 Nagy István, F. 357
 Nagy Iván 143
 Nagy József 357
 Nagy Lajos 360
 Nagy Magda, K. 357
 Nagy Piroska 360
 Nagy Sándor 360
 Nagybakay Antal 67
 Nagyváthy János 87, 258
 Nahoum, J. L. 172
 Náprági Demeter 144—147
 Naruchenn, Andreas 206
 Naruchenn, Samuel 206
 Nátán bár Simeon ha-Lévi 252
 Needham, Paul 169—171
 Neihart, Christoph. Cunradus 206
 Nejedlý, Zdeněk 300, 302
 Némedi Lajos 82
 Nemeskürty István 192
 Németh Andor 334
 Németh G. Béla 356
 Németh István 163—164
 Németh László (1770—1806) 86, 91
 Németh László (1901—1975) 357
 Németh S. Katalin 164, 364—365
 Némethi Jakab 362
 Némethy, L. 229
 Neubauer Pál 301, 310
 Neubauer Sándor 301
 Neuber, Ulrich 132
 Neville, Henry 320
 Newton 71, 77, 80
 Nicoles 324
 Niczky (gróf) 37
 Nigrinus, Georgius 361
 Noelle-Neumann, Elisabeth 360
 Nonihagius, Johannes 136
 Noorden, C. v. 17
 Nora, P. 18
 Norton, G. William 322
 Norton, John 322
 Noszkay Ödön 312
 Novák, Daniel v. 30
 Novesianus, Melchior 132, 138
 Novomeský, Laco 300
 Nyári István 320
 Nyáry Jenő 223
 Nyéki Vörös Mátyás 225, 328, 362
 Nyeverov, A. 100, 102, 107
 Nyiri Antal 274
 Nyiri Kristóf 348
 Nyirő József 363
 Nyomárkay István 27
 Occus, Adolfus 205, 206, 211
 Ochinus, Bernardinus 130, 136
 Odlozilik, Otakar 204, 206, 208, 211—217
 Ocolampadius, Joannes 136

- Ognyev 102
 Ojtozi Eszter 261–262, 358
 Oláh János 79
 Oláh Miklós 228, 258
 Olbracht, Ivan 300
 Oldendorpius, Joannes 136
 Oliva, Amandus de 207
 Oporinus, Johannes 135
 Orbán, II. 184, 188
 Orbán Gábor 309
 Oricellarius, Aloysius 206, 212
 Orosz Szilárd 360
 Országh László 46
 Ortelius, Abraham 206, 208
 Ortutay Gyula 311
 Osterwald, Fr. 67
 Osvát 335
 Ottó, Freisingi 179
 Ottó, I., Nagy (német király és római császár) 175, 177, 181, 182, 184, 188
 Óváry Lipót 287
 Ovidius 330
 Oxonbridge, John 321, 322
 Ozanam 71

 Ölvedi János 311
 Ötvös János 71
 Óz Pál 82

 Paál Árpád 363
 Pacsai László 354
 Pacurariu, Mircea 63
 Padovecz, Johann 31
 Paganus, Theobald 134
 Paintner Mihály 88
 Paisiello, Giovanni 233
 Pál (apostol) 254, 270, 318
 Páldy Róbert 359
 Paleologus, Jakobus 167–168
 Pálffy család 144
 Pálffy Albert 276
 Pálffy János 143
 Pálfy József 5–6, 119
 Palkovič, Juraj (Jiří) 24–26
 Pallavicini Alfréd 279
 Palmškiöld, Elias 43, 44
 Pánczél Dániel 12
 Panfjorov 98, 102
 Pap János 357
 Pap Károly 145, 146
 Pap Mihály 374
 Pápai Páriz Ferenc 41, 42, 76
 Pápay Sámuel 260
 Papp Károly 72
 Papp Miklós, K. 84
 Papp Zoltán 357
 Pardies 71
 Passionei, Domenico 143
 Pastinszky Miklós 360
 Paszternak 102
 Pásztor Árpád 235
 Pásztor József, M. 357
 Pataki István 54

 Pataki László 358
 Pataky Dénes 139
 Patzkó Ferenc Ágoston 5, 9, 14
 Paulus, Simon 136
 Paur István 154
 Pázmány Péter 88, 144, 228, 253, 273, 361, 362
 Péchi Simon 252
 Peck, A. J. 261
 Péczeli József 13, 38, 258
 Peéry Rezső 309, 313, 315
 Pegg, Michael A. 124, 125
 Pellikan, Konrad 130, 136
 Pénz Dezső 242
 Perényi Péter 258
 Perrot (abbé) 213
 Perliczi János Dániel 355
 Perna, Petrus 136
 Pesci, Antonio 232
 Pesty Frigyes 153
 Péter, Nagy (cár) 43, 197, 262
 Péter László 163, 358, 359
 Péterffy Carolus 225
 Pethe Ferenc 258
 Pethő László 319
 Pethő Sándor 251, 333
 Petneházy Ferenc 311
 Petőfi 117, 147, 150, 151, 351
 Petrarca 122
 Petreius, Johannes 137
 Petrik Géza 247, 354
 Petrogalli Oszkár 301
 Peucer, Caspar 130, 136
 Peutingerus, Conradus 207
 Peypus 354
 Pezelius, Christophorus 130, 137
 Pezzani 232
 Pfeffingerum, Johannem 136
 Pfeiffer Miklós 311
 Photius 214
 Piccini, Niccolò 231
 Pierpont Morgan J. I. Morgan
 Pigafetta, Filippo 205, 207, 212
 Pignorius, Laurentius 206, 212
 Piller, S. 370
 Pilnyak 102
 Pinabel de Verrière, Jean Charles 371
 Pindaros 69
 Pinelli, Vincenzo 207, 212, 213, 215, 217–220
 Pintér Ferenc 334, 335
 Pintér Jenő 334
 Pintér Márta Zsuzsanna 326–328
 Pirkheymer, Willibald 76
 Pirnát Antal 167
 Piscatorium, Johannem 132
 Pisking Teofil 287
 Pišút, Milan 25, 302
 Plachý, Ondrej 24
 Plantin, Christopher 60, 71
 Plater, Felix 318
 Plátón 318
 Plinius 131, 137

- Plósz Sándor 292
 Plutarchos 224, 326
 Podkonitzky Ádám 86
 Podmaniczky József 82, 86
 Pokorly József 285
 Polányi (Polyányi) Mátyás 318, 319
 Polgár László 173
 Polockij, Szimeon 261
 Polzelli, Luigia 232
 Pomogáts Béla 162, 357
 Poméry János 153
 Pomponius Mela 76
 Poncelet, S. J. 208
 Pongrácz József 325
 Poniarolus, Guidus 206
 Poničan, Ján 300, 302
 Poniatowski, Stanisław Ágost (lengyel ki-
 rály) 370, 371
 Pope, A. 74
 Porphirius 133
 Poschwa, Catharina 231, 232
 Poser, Jean-Auguste 371
 Possevinus S. J., Ant. 207
 Possonyi László 311
 Potocki, Ignacy 370, 371
 Potocki, Jan 370, 371
 Potter, J. 71
 Prael, Johannes 137
 Praetorius, Abdias 137
 Prandtner, Elisabetta 231
 Pray 74, 87
 Pražák, Richard 31
 Praznovszky Mihály 356
 Pressburg, Nicolaus de 271
 Prest 71
 Prisvin, M. 100, 104, 107
 Prokopovics Teofane 58
 Prónay Gábor 86
 Prónay Lajos 86
 Prónay László 86
 Prónay Sándor 82, 84, 86
 Pufendorf 70, 74
 Pukánszky Béla 18
 Pulszky Ágost 149, 258
 Puskin 104
 Puszta Sándor 311
 Pusztai László 256
 Puteanus, Erycius l. Putte
 Putte, Hendrik van der (Puteanus, Ery-
 cius) 206, 211, 213, 215
 Puttler, Anna Maria 231, 232

 Quaerengus, Antonius 205, 207
 Quarengus, Flavius 207, 214
 Quintilianus M. Fabius 137

 Rabanus, Maurus 137
 Radácsi György 146
 Ráday Gedeon 257, 259
 Ráday Pál 355, 356, 358
 Rádl, Emanuel 302
 Radó Polikárp 245, 273, 274
 Radocsay Dénes 225, 271

 Rády Elemér 311
 Rainer Bruno 302
 Raith Tivadar 97, 106
 Raits Péter 86
 Rajic, Jovan 86—88
 Rákóczi Ferenc, II. 19, 21, 330, 374
 Rákóczi György, I. 88, 228, 229, 258,
 355
 Rákóczi Zsigmond 229, 258
 Rákosi Jenő 279
 Ramsbeccius Bilibaldus 137
 Ramus 355
 Randtwic, Bernardus van 207, 215
 Ranftius, Johannes 137
 Raphelengius, Justus 207
 Rát Mátyás 5, 9, 10, 14, 36, 37, 81, 85
 Ratdolt, Erhard 121
 Rátz László 357
 Ravasz László 357
 Raw, Georgius 226
 Rázus, Martin 306
 Rázsó Gyula 243
 Récesy Viktor 190
 Rédeyné Hoffmann Mária 360
 Reichard Piroska 235—237
 Reichen, Stephan 137
 Reinel János 311
 Reinerth, Karl 274
 Rejtő István 163
 Rekkared (nyugati gót király) 185—188
 Reményi József 311
 Reményik Sándor 311, 363
 Remenyik Zsigmond 300, 311
 Remete László 360
 Remizov 98, 100, 103, 104, 107
 Rétsey János 79, 80
 Révai Miklós 10, 14, 36—40, 81, 89, 259
 Révész Imre 67, 145, 146
 Révész Kálmán 146
 Rhamba, Johannes 137
 Rhaw, Georg 134, 135, 137, 138
 Rheda Pál, Lipsiai 193—195, 197, 198, 203
 Rheda Péter 194, 195, 197
 Riccobonus, Antonius 206, 211, 218
 Richelieu 38
 Richenbach, Johannes 170
 Richtzenhan, Donatus 134
 Riedl Frigyes 237
 Rihel (Rihelius, Vendelin) 123, 137, 138
 Rimay János 203, 220, 258, 362
 Ripamonti, Barbara 232
 Ritoók Zsigmondné l. Ritoókné Szalay
 Ágnes
 Ritoókné Szalay Ágnes 65, 355
 Rivolta, Adolfo 212, 215
 Robertson 88
 Roigny, Johannes 133, 138
 Rojnić, Matko 246
 Rolland, Romain 300, 306, 363
 Romanus, Aegidius 224
 Rómer 223
 Róna Judit, M. 238
 Rónai Zoltán 357

- Ronsard 228
 Roselerus, Matheus 137
 Rosen, Edward 211
 Rosenthal, Samuel 32
 Rossi, Luigi 232
 Rotarides 74
 Rotermunds, Baldasari 133
 Roth Imre 308
 Rotor (álnév) I. Roth Imre
 Rousseau 78, 155
 Royer, Johann Paul 139, 144
 Rózsa György 256
 Rozsondai Marianne 169—172
 Röttsch, Helmut 359
 Ruarus (Rurari), Martin 216, 217
 Rubens, Albertinus 135
 Rubens, Johannes 134
 Rudnay Sándor 226
 Rudolf, II. (német-római császár) 168, 215
 Rumjancev, N. P. 261, 262
 Rummy Károly György 25, 29, 30, 34, 82,
 83, 90, 93, 167
 Rupertus Tuitiensis 137
 Russel, Bertrand 306
 Rust József 237
 Ruthen, Joannes 206, 211
 Ruzsás Lajosné Faluhegyi Vera 359
- Sabinus, Georgius 137
 Sáfáry László 310
 Saint Dié 71
 Sajnovics János 76
 Sajó Aladár 279
 Salamon (m. király) 176—178, 180
 Šalda, F. X. 302
 Salicaeus, Franz 131, 132, 135
 Sallai István 228, 354
 Sallutius 320
 Salma, Carlo Conte di 207
 Salmon, P. 263
 Salzer, J. M. 127
 Sandmel, S. 261
 Sándor Imre 301, 310
 Sándor László 303, 357
 Sandycus, Patricius 205, 206
 Saphir 33
 Saradze, Guram 41, 56
 Sáráné Lukátsy Sarolta 108—120, 360
 Sarasidze, Krisztina 45, 53, 59, 64, 65
 Sarcerius, Erasmus 130, 137
 Sárói István 78
 Sarpi, Paolo Fra 207, 212, 213, 215
 Sarti, Giuseppe 232
 Sárvári Pál 73
 Sas Andor 309
 Sasinek, František 373
 Sass János 313
 Sassi 233
 Saville, Henry 320
 Scarberger, Gebarthus G. 207
 Scavianus, Lucius 206, 212
 Scelinger, Ferdinand 231
- Scepsinus Ungarus, Stephanus I. Szepsi
 István
 Scharschmidt, Karl 19
 Schedel I. Toldy
 Schedius Lajos 28, 81—94, 258
 Schegkuis, Jakob 137
 Scheiber Sándor 172, 252—253, 371—372
 Scheibio, Sebastiano 136
 Schentz Hallensibus, Christophoro 136
 Schiel, Fr. 128
 Schiffbaumer, Matthias 131
 Schlözer, L. A. 9, 85—90
 Schmalögger, Joseph d. Á. 231
 Schmallöger, Theresia 231
 Schmidt, Leonhard 224
 Schmidt-Künsemüller, Friedrich Adolf
 168—169
 Schottenloher, Karl 121, 123, 124
 Schottus, Andreas 206, 208
 Schönherz Zoltán 358
 Schönsperger, Johannes 121
 Schöpflin Aladár 310
 Schramm, P. E. 183
 Schreiber, Ulrich 169
 Schreiers, Ulrich 358
 Schreiner 255
 Schulek Tibor 167
 Schuler, Wolfgang 317
 Schullerus, A. 129
 Schullerus, Fr. 131
 Schulz Ignác 303
 Schunker, Ilse 171—172
 Schurfii, Hieronymi 138
 Schvarcz Gyula 154
 Schwandtner 74
 Schwartzner 93
 Schwartzner 140
 Schwarz, K. 129
 Schwenk, Lorenz (Schwenck, Laurentius)
 134, 137
 Schwenke, Paul 171, 172
 Scolari, Andrea 225
 Scotus, Duns 252
 Sebesi Ernő 302, 303, 307, 311
 Sebesi Judit 366—368
 Sebestyén Károly 111, 115, 119
 Sebestyén Sándor 242, 357
 Sed-Rajna Gabriella 252—253
 Seget, Thomas 204—220
 Seitz, Petrus 134, 137, 138
 Seivert, J. 74
 Sellyei József 309
 Semetkay József 311
 Seneca 218, 325, 326, 330
 Sennovitz Sámuel 86
 Serpilius, Joh. 219
 Servet, Michael 252
 Seville Mária 150
 Sforza, Francesco 223
 Shaw, G. B. 300
 Shedijs Lajos 81—94
 Sibelka-Perleberg Artur 252
 Sidney, Philip 320

- Sidney, Robert 320
 Siebmacher 113
 Siess, Johann Joseph 230—233
 Siessin, Clara 233, 234
 Sigbertus Gemblacensis 184
 Sima Ferenc 367
 Simándy Pál 302, 310
 Simon Menyhért 310
 Simon Zoltán 357
 Simonius, Simon 137
 Sina Simon 153
 Sinai Dániel 75
 Sinai Lajos 75
 Sinai Miklós 72—75, 79, 80
 Sinay Gábor 74, 75
 Sinclair, Upton 300, 303
 Sinka István 310
 Sinka Sándor 68
 Sinkó Ervin 306
 Sinkó Ferenc 311
 Sinkó Katalin 256, 257
 Sipos Domokos 363
 Sipos Győző 311
 Sirat, C. 172
 Skolka András 86, 90
 Sládkovič Andrej 33
 Smalcus, Valentin 216
 Smeljov 100, 101, 103, 104, 107
 Smith, Adam 155
 Socinus, Faustus 318
 Socolovius, Stanislaus 137
 Soltész Zoltánné 121—127, 198, 225, 253—
 255, 271, 354
 Somfa János 242
 Somfai László 230—234
 Somlyó Zoltán 335
 Somogyi Jolán 357
 Somogyi Károly 109, 114
 Somos Elemér 314, 315
 Sonvineg(?) (Sonnerveg?), Paulus 205, 207
 Soós István 93
 Soós Pál 360
 Sótér István 28
 Spangenberg, Cyriakus 137
 Sparwenfeld, Johan Gabriel 43, 44, 46, 50,
 55
 Specht, Christiano 230
 Specht, Giuseppe 231
 Spilnbergius, Fontanella 206, 212
 Srámek, Fráňa 311
 Staller 321
 Stamler, Leon Sigismundus 206, 211
 Stanhufius, Michael 137
 Stanisław Agost I. Poniatowski
 Stanislav, Ján 302
 Stansith Horváth Gergely 318, 319
 Štefanovici I. Ištvanovici
 Steger, Tobias (magister Zipsiensis) 218
 Steiner, Heinrich 121—127
 Stellae, Tilemanni 133
 Stenac, L. 205, 207
 Stephanus, Robertus 70, 133
 Stigelli, Johannis 135
 Stilianus, Thomas 206
 Stobaeus 71
 Stojković, Atanasije 86
 Stoll Béla 238—240, 335
 Stöckl, Ignaz Franz Xaver Joseph 142
 Strauss, Walter L. 121
 Štúr, Ludovít 24, 33
 Sturm, Johann (Sturmius, Johannes) 137,
 138, 317
 Sturminger, Walter 124, 125
 Sucháň, Martin (Szuchány Márton) 27, 28
 Sue, Eugèn 150
 Suetonius 223
 Sugár Ágnes 359
 Sugár István 328—332
 Surányi Géza 301, 303, 309, 312
 Surányi Lajos 300
 Sümegi Vilmos 296
 Swift, Jonathan 20
 Sylvester János 74, 259
 Szabadné Szegő Judit 358
 Szabits Imre 43
 Szabó Adorján 312
 Szabó András 354
 Szabó Béla 310
 Szabó Botond 249—250
 Szabó Dezső 333—335
 Szabó Endre 105
 Szabó Ernő 357
 Szabó Ervin 359—360
 Szabó Flóris 263—275
 Szabó Géza 194, 198, 354
 Szabó Gizella 358
 Szabó József 156
 Szabó József, S. 145, 146
 Szabó Júlia 357
 Szabó Károly 37, 63, 124—126, 247, 258,
 324
 Szabó László, Cs. 311
 Szabó Lőrinc 310
 Szabó Pál 310, 357
 Szabó Sándor 365—366
 Szabó Zoltán 311
 Szabó Zsolt 362—364
 Szabolcsi Hedvig 255—257
 Szabolcsi Miklós 32—84, 6, 334, 350—352
 Szacs vay Sándor
 Szaciz Leó 258
 Szaladin (szultán) 252
 Szalárdi J. 74
 Szalatnai Artur 313
 Szalatnay Rezső 302, 303, 309—311, 313,
 315
 Szalay József 109, 114
 Szalay László 152, 153
 Szalay Mária 353
 Szalukazanasvili, Abrama 64
 Szántó Arator István 258
 Szántó Judit 239
 Szántó Kovács János 367
 Szántó Tibor 271
 Szász Ferenc 166—167
 Szász Gyula 111

- Szathmári Paksi István 70, 72
 Szatmári Mór 296
 Szatsvay Sándor 10–12, 14
 Szauder József 72, 83
 Szezucki, Lech 167–168
 Széchényi Ferenc 12, 39, 72, 257
 Széchenyi István 30, 31, 34, 153
 Szecső Károly 240–244
 Szegedi Gergely 258
 Szegedi Kis István (Stephano Szegedino Panonus) 321–322
 Szegedi Lőrinc 73, 74
 Szegedy-Maszák Mihály 349
 Szeiff Géza 313
 Szejffullina 102
 Székács József 84
 Székely Artur 46
 Székely György 293, 346
 Székely József 156
 Székely Sámuel 157, 159
 Székely Sándor 284, 359
 Szekfű Gyula 251, 374
 Széles Klára 147–152
 Szelepcsényi (Szelephény) György 226, 227, 229
 Szelestei N. László 77, 194, 198, 492, 354, 355
 Szemere Miklós 280, 294, 296
 Szemere Pál 260
 Szemlér Ferenc 363
 Szemző Piroska, D. 235–238, 271, 355
 Szénássy Zoltán 360
 Szenci Molnár Albert 362
 Szenci Csene Péter 195
 Szende Pál 302
 Szenes Erzs 301
 Szenteleky Kornél 311
 Szentimrei Jenő 363
 Szentimrei Mihály 359
 Szentirmai Jenő 310
 Szent-Ivány József 301, 309, 310
 Szentiványi Márton 258
 Szentiványi Róbert 220
 Szentjóni Szabó László 13, 84
 Szentkuty Pál 45
 Szentmihály János 250–252, 360
 Szentpétery, E. 177
 Szepsi (Szepesi) István 318
 Szerb Antal 167
 Szerdahelyi (Gábor) 84
 Szerdahelyi (József) 32
 Szerdahelyi Mihály 218
 Szeremley Sámuel 67
 Szerencse Ferenc 358
 Szerencsi Nagy István 37
 Szerényi Ferdinánd 305, 309
 Sergejev-Censzkij 100
 Szepesi Miksa 302
 Szepesi Zsuzsanna 225–229
 SziJ Rezső 359
 Sziklay Ferenc 301
 Sziklay László 6, 23–34, 167, 372–374
 Szikszai Benjámin 77
 Szilágyi András 309
 Szilágyi Ferenc 355
 Szilágyi Géza 235
 Szilágyi (Sylvanus) György 322–326
 Szilágyi Sámuel 67, 70, 72, 76
 Szilágyi Sándor 223, 258
 Szilágyi Szabó János 79
 Szilvágyi Irén 356
 Szily (szombathelyi püspök) 84
 Szinnyei Ferenc 338
 Szinnyei József 159, 229, 337–339, 343–345, 352, 360
 Szkorina, Franciszk 261
 Szmotrickij, Meletij 261
 Szokodi József 242, 243
 Szolmán (Szuleiman), II. (szultán) 164, 221
 Szombathy Viktor 313, 359
 Szomovra 100
 Szondi Pál 226
 Szondy György 363
 Szontágh Gusztáv 258
 Szőke Mihály 111
 Szőke Tiborné 359
 Szőnyi Endre 313
 Sztárai Máté 224
 Sztefanes vili Ungrovlaheli, Mihail I. Iştvanovici, Mihai
 Sztérényi József 289
 Szuchány Márton I. Suchań, Martin
 Szucsich Mária 307
 Szuleiman I. Szolmán
 Szurmay Ernő 358, 360
 Szüllő Géza 310
 Szymonowicz, Szymon 204, 208, 215
 Szvatkó Pál 301, 310
 Tabi László 248
 Tacitus 320, 330
 Tacket 71
 Tacuinus, Johannes 132, 133
 Tairov 102
 Takács Béla 229, 354, 355, 358
 Takács Edit 368
 Takács József 359
 Takács Menyhért 312
 Takács Miklós 359
 Takáts Gyula 311
 Tállyai Dániel 25, 26, 34
 Talvj 33
 Tamás Aladár 358
 Tamás Mihály 302, 311
 Tamási Áron 300, 310, 363
 Tapolcainé Sáray Szabó Éva 163
 Tardy Lajos 41, 56, 65
 Tarján Mária 369–370
 Tarnai Andor 72
 Tarnóczy Mihály 367
 Tasi Gáspár 363
 Tasi József 332–335, 358
 Tatai Ferenc 66
 Taylor, L. 171
 Telegdi Miklós 228, 258

XXIV

- Tegydi Pap Sámuel 42
 Teleki József 256—258, 260
 Teleki László 93
 Teleki Pál 323
 Teleki Sámuel 12, 39, 258
 Telekies 86
 Tellenbach, G. 175—177
 Teller, Florian Johann 231
 Temesvári Pelbárt 252, 273
 Tempefői (álnév) l. Sibelka-Perleberg Artur
 Terebessy János 309
 Terentius 222
 Tertina Mihály 86
 Tessedik Sámuel 9, 86, 90, 258
 Teuber, Michael 138
 Teutsch, G. D. 129
 Thaisz András 25, 26
 Thallóczy Lajos 82, 319
 Thaly Kálmán 374
 Theocritus 326
 Thomson, Richardus 207
 Thököly Imre 258, 327, 374
 Thököly István (Stephanus Teökölj Baro
 in Keismark) 19, 207, 218—220
 Thököly Száva 86
 Thukydides 122, 126
 Tichy Kálmán 313
 Tilcsik György 358
 Tillotson 77
 Timaffy László 356
 Timár Kálmán 272, 273, 275
 Tisza Kálmán 157, 159, 276, 177, 280, 281,
 290
 Titlmannus, Franciscus 138
 Titkos István 78
 Toldy (Schedel) Ferenc 28, 33, 80, 155
 Tolnai Gábor 41, 42, 46
 Tolnai Lajos 258
 Tolnai Mihály 323
 Tolsztoj, A. 95, 97, 100, 101, 104, 107
 Tolsztoj, L. 363
 Tompa László 363
 Tompa Mihály 153, 258
 Tonelli Sándor 109
 Toovey, James 169
 Torkos Adrás 330
 Torma Károly 84
 Tótfalusi Kis Miklós (Misztótfalusi Kis
 Miklós 41—65, 95, 123, 259, 354
 Tóth András 354
 Tóth Árpád 357
 Tóth Béla 66—80, 355, 359, 360
 Tóth Farkas 83
 Tóth István 240, 354
 Tóth Lajos Gyula 358
 Tóth Mihály 358
 Tóth Zoltán 180, 183
 Totti, Andrea 232
 Totti, N. 232
 Toxites, Michael 138
 Tömörkény 113—115, 118
 Török János 152—156, 227
 Török Sándor 156
 Töttös Gábor 359
 Traetta, Tommaso 232, 233
 Travnyik J. 31
 Trefort Ágoston 158
 Trenk Frigyes 25
 Tridino Montisferrati, Cominus de 135
 Trillmich, W. 175
 Trócsányi Berta 323
 Trócsányi Zoltán 101, 102, 106, 147
 Trogus Pompeius 122
 Trutiger, Valentin 138
 Tsernátoni, Paulum 323
 Tudeschis, Nicolaus de 138
 Turányi Kornél 234—235
 Turczel Lajos 299—316, 358
 Turgenyev 100
 Turóczy János (Joannes Turocenus Pan-
 nonius) 321, 330
 Tusanus, I. 132
 Tussai Gábor 285
 Tverdota Miklósné 356
 Ugoletus, Angelus 137
 Ugrin Aranka 27, 351
 Ugróczky Mihály 356
 Újházi (Újházy) Árpád 277
 Ullmann, W. 183, 185
 Undolszkij, V. M. 261
 Ungár Ernő 308
 Ungár Joéb 302
 Unglerus, Christoph 131
 Unglerus (Ungleich), Lukás 127—138
 Unglerus, Martinus 130
 Ungleich, Jakob 127, 128
 Ungleich, Katharina 131
 Ungleich, Mathys 127
 Ungricht, Vito 231
 Ungvári János 321
 Usher, William 154
 Vadász Ferenc 358
 Vadász Ferencné 360
 Vágó József 333
 Vágó Józsefné 334
 Vágó Márta 333
 Vahtang, VI. (grúz király) 43, 63
 Vajanský 311
 Vajda, G. 372
 Vajda Gy. Mihály 99
 Vajda János 235—238
 Vajda Jánosné Bartos Rozália 235—238
 Vajda Kornél 358
 Vajda László 108
 Vajda Péter 258
 Vájlok Sándor 311
 Vajthó László 336
 Vak Bottyán 274
 Valagussa, Georgius 223
 Valdesturla, Constanza 232
 Valentin Papa 132, 136
 Valerius Maximus 131
 Valjavec, Fritz 81, 87
 Vályi István 240

- Vámbéry Rusztem 333
 Vanamaker 158
 Van Swieten 78
 Várdai Pál 226
 Varenus 71
 Varga Domokosné 359
 Varga László 240—242, 244, 255, 260
 Varga Sándor 354, 356, 360
 Varga Zsigmond 67, 68, 70—74, 76, 77, 80
 Vargha Kálmán 162, 351
 Várhegyi Margit 248
 Varjú Elemér 254
 Várnai Péter 28
 Varró István 333
 Varsányi István 167
 Vásárhelyi Judit 144, 146, 359, 361—362
 Vásárhelyi Miklós 162, 250, 251, 357
 Vásárhelyi Tőke István 71
 Vass László 300
 Vateisvili, Dzs. 56
 Véber Antal 351
 Vechey János 332
 Vécsey Zoltán 301, 302
 Vedres István 30
 Vegetius, Renatus 122
 Végh Ferenc 369—370
 Velcurio, Johannes 138
 Velsler, Marc (Velserius, Marcus) 206, 211
 Ventura, Cavalli 207
 Veres Péter 300, 357
 Veresegyházi Szentyei Mihály 62
 Veresmarti Mihály 228
 Veresmarti Sára 78
 Veress Vilmos 313
 Vergerio, Pier Paolo 224
 Veronese, Guarino 223
 Verseghy Ferenc 13, 84, 89, 160
 Vértes O. András 193, 194, 198
 Vértesy Miklós 359
 Vesalius 76
 Vessus, Gisbertus 206
 Vestonia, (Elisabeth) 216
 Vészi József 288
 Veszprémi István 67, 69, 75, 76, 78—80
 Vico 155
 Viczián János 337—345
 Vignon, Eustathius 137
 Villa, Alexander de 223
 Villand János 305
 Villon 239
 Vilmon Gyuláné 360
 Vinczi Károlyné 368
 Virág Benedek 82, 88, 89, 92
 Viretus, Petrus 138
 Visé, Donneau de 17
 Vitéz János 221—225
 Vitković, Mihajlo (Vitkovics Mihály) 27, 92
 Vitruvius 73, 223
 Vizkelety András 249—250
 Vogl, J. N. 167
 Volger 291
 Volny András 86
 Voltaire 73, 78
 Voskens, Dirc 60
 Vozári Dezső 301, 302, 307, 309, 310
 Vörösmarty Géza 356
 Vörösmarty (Mihály) 31, 33
 Vujcsics D. Sztoján 27
 Vutkovich Ödön 301
 Wacker, Joh. Mattheus 215, 216
 Wagner, Joseph 31
 Waldapfel József 81, 92, 93, 192
 Waldner Fülöp 240
 Walla Frigyes 311
 Wallaszky Pál 26, 74
 Waser, Gaspar 215
 Watson, Thomas 326
 Weale, J. 171
 Wearmouth 170
 Weber, S. 29
 Wechel 215
 Wecker I. Weckerus
 Weckerus, Joannes Jac. 220
 Weede, Timannus A. 206
 Weidler, J. Fr. 70
 Weiner Piroska 358
 Weixelberger, Sigmund 124, 125
 Welack, Mathias 136
 Wellerus Hieronymus 138
 Wenkheim Béla 276
 Wenzel Gusztáv 154
 Weisz Lajos 308
 Wekerle Sándor 277, 296
 Weöres Sándor 311
 Wertheimer Ede 93
 Wesselényi Miklós 31, 258
 Weszprémi István 258, 323
 Wick Béla 312
 Wido, Ferrarai 183
 Wieder N. 172
 Willebrochio, Johanne 133
 Willichiu, Jodocus 138
 WindischsKároly Gottlieb 85, 87
 Winger, Andreas 133
 Winkler Gábor 256
 Winshemius, Vitus 317
 Winslow, D. F. 372
 Winterl 90
 Winternitz Jakab 287
 Wion, Arnoldus 205, 207, 213
 Wirsung, Max 122
 Witsen, Nicolaes 42, 54
 Woldstain, Christ. Sigism. baro de 207
 Wolff, Chr. 71, 74, 77, 80
 Wolff, Johannes 138
 Wolker 311
 Wolrab, Nicolaus 135
 Wolski, Nicolas 217
 Wolter Pál 329
 Wotton, Henry 215
 Wouwer, John 207, 214
 Württembergi Sándor 167
 Xenophon 69
 Ypogeia, Meletemata 215

- Zádor Anna 255–257
Zafrani, Haim 371
Zafren, H. C. 261
Zágoni István 363
Záhonyi Ede 358
Zalka László 249
Zallár Andor 360
Zamjatyin 98, 100
Zamoyski, Thomas 215
Zápolya János 88
Zappe, Anton 231
Zasius, Udalricus 138
Zassenus, Servatius 132, 133
Zay Károly 303
Zekelius, Stephanus 218
Zelk Zoltán 106
Zessner-Spitzenberg, Joseph 163
Zichy Mihály 158
Zichy Károly 143
Zichy Tivadar 158
Zimmels, H. J. 371
Živković, Jovan 86
Zolnai Klára 230
Zoltai Lajos 79
Zoványi Jenő 219, 220, 257–259
Zöld Ferenc 352
Zrínyi György 328
Zrínyi Miklós 326–328, 362
Zrínyi Péter 327
Zsámboki (Sambucus) János 228, 318, 319
Zsigmond (lengyel király) 217
Zsinka Ferenc 146
Zsoldos Jenő 252
Zsolt Béla 335
Zsolt László 309
Zuber Marianne 81, 85
Zutphen, Heinrich von 124, 125
Zwinger, Theodor 318
Zwingli 317

Mercurius Hungaricus 1705—1980
Magyar Hírmondó 1780—1980

EMLÉKÜLÉS
A MAGYARORSZÁGI SAJTÓ MEGINDULÁSÁNAK 275.
ÉS
A MAGYAR NYELVŰ ÚJSÁGÍRÁS MEGSZÜLETÉSÉNEK
200. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL
A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIÁN
1981. január 8.

Elnöki megnyitó

A mai emlékülést a Magyar Tudományos Akadémia Nyelv- és Irodalomtudományi Osztályának Sajtótörténeti Bizottsága és a Magyar Újságírók Szövetsége rendezi. És ez nem csupán formális, protokolláris megjelölés, hanem voltaképpen újdonság a magyar tudományos életben.

Az elmúlt évtizedben néhányszor a Magyar Újságírók Szövetségével együtt rendezhettünk üléseket az Akadémia és más társadalmi szervezetek együttműködésének egyik bevált formájaként is. De ezúttal fontos új mozzanat, hogy a mostani akadémiai ciklus kezdetén megalakult osztályunkon egy új tudományos munkabizottság, a Sajtótörténeti.

A sajtó története olyan tudományos tárgy, amely jellegzetesen tudomány közötti, tehát interdisciplináris megközelítést igényel; történelem, — mégpedig politikai történet, gazdaságtörténet és különösen eszmetörténet, — irodalomtörténet, más művészetek története, az ízlés és életmód története egyaránt találkozik benne. A sajtó vizsgálható történeti jellegű és szociológiai jellegű módszerekkel is: történetének köze van az ipartörténethez, a technológia történetéhez. Ugyanakkor a sajtó voltaképpen külön minőség, önálló szerkezet, sajátos belső törvényekkel; ideológiának, szellemi élet mozgásának, politikai tudatformáknak különleges módon objektíválódott, nyomtatásban saját rendszerben megvalósuló együttese. Külön világnak sokat ígérő tanulmányozása, nem csoda, ha világszerte és újabban nálunk is kutatásával új tudományág a sajtótudomány, sajtóismeret, körvonalai bontakoznak ki. Ma amikor politikai és gazdasági szükségleteink előtérbe állították az életmód kutatást, különös jelentősége van a sajtónak, mint éppen az életmód, szokások megörökítőjének, tanújának, egyszersmind formálójának és alakítójának. Ma általában érzékenyebben figyelünk azokra a tudati, ideológiai elemekre, amelyek a kultúra szerkezetében köztesterületen, tehát a történeti folyamatok és a művészetek között helyezkednek el. Egy új marxista művelődéstörténetnek egyik legfontosabb alkotórésze így éppen a sajtó vizsgálata lesz.

Ugyanakkor a sajtó része a nemzet történetének, ezen belül a nemzeti tudat történetének. És amikor ma annak is szükségét érezzük, hogy ismét átfogalmazzuk, továbbgondoljuk a nemzetre vonatkozó tudásunkat, azt is számon kell tartanunk, hogy a történetileg kialakult nemzetkép egyik legfontosabb alkotóeszköze a sajtó; káros egyoldalúság lenne a magyar sajtó története és hadd tegyem hozzá: a magyar szerkesztő, a magyar újságíró pályájának, működésének története nélkül magyar nemzeti történetről beszélni. Életük, munkájuk, éppúgy része a nemzet közös múltjának, mint a nagy gondolkodóké, költőké, politikusoké, mesterembereké, munkásoké, parasztoké.

Ma történeti évfordulót ünneplünk; a magyarországi sajtó megindulásának és a magyar nyelvű sajtó megindulásának egy-egy fordulóját. Alkalom ez számunkra

arra, hogy éppen a XVIII. századi fejlődés kapcsán vizsgáljuk meg ismét a magyar történelem sokszor felvetett antiómiája, „nemzet és haladás” kérdését — amely éppen e nehéz korszakban kezd a maga élességében megnyilvánulni. És ezt az alkalmat felhasználjuk arra is, hogy a magunk történetét szélesebb kelet-európai keretbe ágyazzuk és a régi Magyarország területén akkor kibontakozó más nyelvű sajtó, más nyelvű kultúrák indulását szemügyre véve, szélesebb vidékünk ma is vitát kavarázó kérdéseiről, nemzeti kultúrák indulásáról, egymáshoz fűződő viszonyáról, a keletkezés és a függőség formáiról elgondolkozzunk.

Befejezésül: szeretném remélni, hogy a magyar sajtónak és a magyar humán tudományoknak ez a közvetlen találkozása nem csak egyedi alkalom.

A Magyar Újságírók Szövetsége és a tudományos műhelyek találkozásának már eredménye is van: megjelent A magyar sajtó története c. mű I. kötete. Fogalmazzunk kevésbé szemérmesen: a MUOSZ igen jelentős és folyamatos anyagi támogatásával sikerült tető alá hoznunk ezt a vállalkozást. Hadd jelentsem be: kéziratban elkészült a II. kötet is, — pontosabban a II/A és II/B kötet (1848—1867 és 1867—1890), és már a tudományos lektornál van; remélhetőleg a jövő évben meg is jelenik. És a III. kötet (1890—1919) is csaknem együtt áll. Eddig sem panaszkodhattunk hát: és általában érdeklődésben, rokonszenven volt részünk, törekvéseink ismertetésében és elismerésében a legtágabb értelemben vett magyar sajtó sokat tett. S a magam részéről azt kívánám, hogy az elkövetkezendő időszak ránk váró társadalmi, gazdasági, kulturális kérdéseinek felvetésében és megoldásában még jobban működjünk együtt, még inkább szolgáljuk különféle eszközökkel közös céljainkat.

Ezzel az ülést megnyitom.